

SLOVENSKI NAROD.

Izšla vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petih vrst 4 K, od 10—15 petih vrst 6 K, večji inserati petih vrst 8 K; notice, poslane, izjave, reklame, preklic petih vrst 12 K; poroke, zaroke velikost 15 vrst 120 K; ženitne ponudbe beseda 3 K. Popust le pri naročilih od 11 objav naprej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.
Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knaflova ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:
V Jugoslaviji:
celoletno naprej plačan . . . K 300—
polletno 150—
3 mesečno 75—
1 25—
V inozemstvu:
celoletno K 480—
polletno 240—
3 mesečno 120—
1 40—
Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knaflova ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34
Dopise uprejem je podpisano in svestno frankovano.
Rekopisov se ne vrata.
Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.
V inozemstvu 65 par = K 2.60.
Poština plačana v gotovini.

Dr. Fr. Zbašnik:

Nekaj misli k preosnovi naše uprave.

»Reda v upravi ni!« S temi besedami je skušal baje povodom razprave o državnih posojilih v narodni skupščini g. finančni minister pojasniti žalostno dejstvo, da ugled naše države v inozemstvu bolj pada nego raste in da se nam doslej navzlic raznim naporom ni posrečilo, prihoriti si v tujih državah ono zaupanje, ki nam je neobhodno potrebno, ako hočemo, da se konsolidirajo naše gospodarske razmere. Ne vem, da li je imel g. finančni minister pri tem v mislih upravo v celi državi, ali samo v enem njenem delu, in ali je hotel obsojiti sedanjo upravo kot tako, ali samo uradništvo, ki upravo vrši. Kajti uprava sama na sebi je lahko dobra in praktična in vendar ne odgovarja interesom države in državljanov, ako namreč organi uprave ne znajo ali pa tudi morda nočejo svoje naloge izvršiti tako, kakor bi jo morali po določilih dotičnih zakonov. To dvojje se le prerado zamenjava. Jaz za svojo osebo se nikakor ne strinjam z onimi, ki, kakor g. dvorni svetnik Šuklje v svojih »Političnih razmislekih«, označujejo bivšo avstrijsko upravo kratko malo kot najslabšo na svetu. Da avstrijska uprava sama na sebi ni bila tako slaba in da je znala tudi očeno funkcionirati, se je videlo jasno povodom zadnje mobilizacije. S kako preciznostjo se je vse izvršilo, vsaj v naših krajih! V štiriindvajsetih urah pa je bilo vse vojaštvo na nogah. Jaz bi samo želel, da bi pri nas v tem pogledu ne bilo slabše, ako bi kdaj potreba nastala za kaj takega!

Če smo se imeli torej v stari Avstriji kdaj pritoževati zoper upravo, ni iskati vzrokov za to v njenem ustroju, ampak drugje — deloma v tem, da so odločilna mesta v upravi čisto zavzemali modrokovni puhoglavci, ljudje brez potrebnih izkušenj in zmožnosti, deloma pa tudi v tem, da so merodajni faktorji delali našemu življu načeloma in namenoma sitnosti in nepravilne vsepovsod, kjer so le mogli in da so brez pomisleka celo zlorabljali svojo uradno moč, samo da so zadostili svoji mržnji in sovražnosti, ki jim je navdajala srca do vsega, kar je bilo slovenskega.

Naj, kar se tega tiče, opozorim že na tem mestu na razloček med prejšnjim sedaj. Nedvomno tiči premnogim, ki se tako strašno boje centralizma, še strah iz prejšnjih časov v kosteh. Spominjajo se, kako je bilo in boje se, da bi ne bilo zopet ta-

ko, pri tem pa pozabljajo, da Srb vendar ni Nemec in da imamo v naši državi tudi mi Slovenci odprto pot do najvišjih uravnih mest. Ta skrb glede centralizma torej odpade. Seveda, če kdo zahteva samo posebnih garancij za to, da se ne bo nikomur krivica godila, se jaz popolnoma strinjam z njim. A o tem pozneje!

»Reda v upravi ni!« To spoznanje in priznanje na merodajnem mestu daje misliti in pregreha bi bila, ako bi ne hoteli pogledati stvari do dna, kajti dobra uprava je ona, na karno moderna država pred vsem gledati, ker je prvi in poglavitni pogoj za njen obstoj in процvitanje.

Velika škoda, da ni g. finančni minister, ako je one besede res izgovoril, nekoliko natančneje povedal, v čem se kaže oni usodni nered in koga zadene odgovornost zanj.

Ne morem si misliti, da bi bila uprava prav povsod v naši državi tako slaba, da bi se ji smel vreči tak očitek v obraz. Da pa ni povsod vse tako, kakor bi moralo biti, za to govorijo pač razna znamenja. Upravnih uradnikov v tem zmislu, kakor jih je imela stara Avstrija, menda v Srbiji ni bilo. V Srbiji politični uradnik baje še danes ne velja mnogo. V Avstriji pa je bil politični uradnik prvi. To je v nekem pogledu gotovo upravičeno. Nočem trditi, da bi bil vsak dober politični uradnik lahko tudi dober sodnik. A isto tako je gotovo, da bi marsikateri izvrstni sodni uradnik nalogam političnega uradnika ne bil kos. Vsekakor ne more biti dvoma o tem, da zahteva dobra uprava ljudi širokega obzora in velike inteligence. Noben drug uradnik ne more koristiti v toliki meri narodu in državi kot politični. Dočim je glavna naloga sodnega uradnika, da deli kar najpopolneje v duhu in okviru zakonov pravico, je jedro naloge političnega uradnika inicijativa. Vsaj morala bi biti! Sodni uradnik se drži obstoječega, on pazi zvesto na to, da se zakon ohrani in svoji čistosti in da se ne krši, politični uradnik pa je poklican, da ustvarja, da odkazuje življenju nove smeri. Politični uradnik, ki se zaveda svoje naloge in ki ima srce za narod, med katerim deluje, je lahko njegov največji dobrotnik. To pa more biti politični uradnik seveda le tedaj, ako ni zgolj marioneta v rokah drugih!

Nekaj časa sem se premnoži kaj radi obregajo ob uradništvo kot ta-

ko. Birokratizem, korupcija! Dve besedi, ki jih čujemo dan na dan iz ust poklicanih in nepoklicanih. O birokratizmu tu ne bom izgubljal besed. Ponavljam samo to, kar sem že neke drugje poudarjal: red mora biti! In zdi se mi, da tiči v r nemu neredu, ki nas tako diskredituje v inozemstvu, prav gotovo nekoliko tudi v tem, da se dela po nekod v naši državi vse preveč podomače, kar tako na slepo, brez one notranje zveze, ki mora biti pri vsaki stvari med njenim postankom in njenim završetkom. To se občuti zlasti brdiko ondi, kjer se vlade, kakor, žal, tudi pri nas, le prepogosto menjavajo, kjer sledi po kratkih presledkih zistem zistemu. Saj gotove stvari so v državi, ki bi jih morala hoteti vsaka stranka! Država ima svoje življenske potrebe, ki jim mora biti zadoščeno, kakor posamen človek, a ker se življenje države razteza čez generacije, čez cele dolo, je jasno, da ne more vsem življenskimi potrebami države zadostiti ena edina stranka, ki je morda slučajno danes na krmilu, temveč da mora biti vse delo za državo zamišljeno tako, kakor za kako izmed tistih veličastnih srednjeveških zgradb, za katere so se potrebovala stoletja, predno so bile dograjene. Osebe prihajajo in odhajajo, generacija se umika generaciji, delo pa, enkrat započeto, ostane in se razvija, zgradba raste in se dviga z vsakim rodom višje in višje. . . . Da pa se delo ne prekine, da se na to, kar je bilo že storjenega, ne pozabi in da se delo na pravem mestu nadaljuje, za to treba pazljivega čuvarja in ta čuv var je vestno in sposobno upravno uradništvo! Zlasti pri nas, kjer je strankarstvo tako razvito, kjer se politična nasprotstva kažejo v tako ostrih konturah kot malo kje, je absolutno potrebno, da dobimo dobre in zanesljive stabilne upravne uradnike vsepovsod.

Pa korupcija! Jaz tistim govoricam o podkupljivosti upravnega osebja v Srbiji dolgo nisem mogel verjeti. Naposled pa je bilo moje prepričanje, da so vse te govorice zgolj obrekovanje, vendar le omajano. Prvič me je iznenadilo, da je pravosodni minister, ko je obiskal Ljubljano, v svojem nagovoru na sodno uradništvo baje poudarjal, da so sodni uradniki edini, ki so nedostopni podkupljivosti. In potem sem prisostvoval seji, v kateri je šlo za to, da se vojaške stvari odvzemo političnim oblastvom ter izročijo občini. Posegel sem v tozadevno debato, povdarjajoč, da po mojem

mnemju kaj takega nikakor ne more biti v interesu vojne uprave. Kajti kar zabeležilo me je, ko sem pomislil, kako bi naše občine povodom kake mobilizacije, ki bi se morala morda kar čez noč izvršiti, zadostile svoji nalogi. Očividno pa so morali imeti gospodje, ki so hoteli tako, za svojo zahtevo zelo tehtne razloge. Nisem se mogel zdržati, da bi ne vprašal po njih. Odgovor pa, ki sem ga dobil, — ne z besedo, temveč s tisto metvijo palca ob kazalec, ki nam označuje šteje denarja — me ni malo osupnil. Politčni uradnik naj bi bil torej manj zanesljiv, bolj podkupljiv kot kateri koli župan kake selske občine! Mora biti torej vendar le nekaj res na onih govoricah! A če je, če v nekaterih delih naše države v tem pogledu res ni vse v redu, potem treba s tem večjo energijo delati na to, da se razmere izboljšajo! Izboljšale pa se ne bodo, dokler ne obvelja prepričanje, da ima preiti po celi državi uprava v roke akademsko izobraženih, izkušenih, vestnih uradnikov. Seveda bi moralo potem od-

pasti tudi tisto tako ponižujoče zapostavljanje političnega uradnika, ki se kaže v tem, da ne sme biti tako plačan kot sodni uradnik. Zmagati mora načelo, da mora biti tudi politični uradnik gmotno neodvisen in korupcija odpade sama po sebi! Kajti ne morem si misliti za uradnika kaj hujšega kot zavest, da se je dal podkupiti. Neodvisno, stabilno, primerno izobraženo upravno uradništvo torej je prvi pogoj za to, da pridejo naše notranje razmere do potrebne konsolidacije, prvi pogoj za to, da si priborijo ugled v inozemstvu. Kadar bo naša uprava kakor trdna, nezlomljiva os, ki se ne da omajati in vogniti od še tako silnega vrvenja strankarskih bojev, kadar bo pri nas politični uradnik lahko z nekako suvereno ravnodušnostjo zrl na vse tisto neplodno politično valovanje okrog sebe, imajoč pred sabo vedno edini cilj, koristiti spoštnosti, koristiti državi, takrat šele bo konec oni miselnosti, ki nas je že tolikrat privela čisto blizu do propada!

Inteligenca, kje si?

Bili so časi, ko smo se ponašali s tem, da med našim narodom in našo inteligenco ni nobenega propada. Bili so to zlati časi rodoljubja, ki je bil delavec, kmet in inteligent eno. Tiste čase smo rasli in zmagovali, in obšla je slovenski narod misel patriotizma.

Danes temu žalibože ni več tako. Med narodom in inteligenco nastaja brežno, ki grozi postati nemostljiv propad v škodo inteligence in v pogubo naroda, kakor to zgovorno uči nesrečen vzgled Rusije.

Krivda za to pogubonosno dejstvo leži edinele v inteligenci. Njeno narodno delo je postalo tako minimalno, da narod ne vidi več v inteligenci svojega naravnega voditelja. Inteligenca se poleg tega tako ogiblje stika z narodom, da je narod moral izgubiti vse zaupanje do nje.

Samo pomislimo nazaj na nekdanje čase robstva. Inteligent, ki se je prestrašil preko vseh študij, ki se je boril z vsemi mogočnimi materijalnimi težkočami, je bil vseeno vzor idealnega narodnega borca. Akademija je prirejala brezplačna predavanja, »Prosveta« je osnovala po deželi knjižnico za knjižnico, povsod je bilo v cvetju narodno prosvetno delo. To je bilo takrat, o kje bil slov. inteligent, dasi naj-

bolj beden med bednimi, nosilec narodne misli.

Pa poglejmo danes! Inteligent je zavzel vsa vodilna mesta. Če abstrahiramo splošno draginjo in splošno povojno bedo, potem lahko mirno trdimo, da je narod inteligentu dal vse, kar je mogel. Kaj pa je dal inteligent narodu?

Liudsko knjižništvo je nazadovalo, ljudska univerza je nepoznana, dežela je popolnoma prepuščena kulturnemu gladu. In vendar imamo danes preko tisoč dijakov v Ljubljani in vendar imamo danes v Ljubljani univerzo, tehniko, konservatorij in celo kopo novih šol. Slovenski inteligent je pozabil na svoje dolžnosti do naroda, zato je izgubil narodno zaupanje in zato je dobil vodstvo nad narodom hujšaka.

Posledica tega bo, da bo narod izgubil vsako zanimanje za naše kulturne naprave, da bo moralno propadal, da bo postal podoben oni rimski sodrgi, kateri je bil višek državne modrosti, klic »panem et circenses«.

Na drugi strani pa bodo zavladali nad narodom demagogi in re-akcionarji, ki bodo poznali samo eno stvar: lastni jaz. Propad naroda je torej blizu!

Danes smo šele v prvih početakih, ko nastaja brežno med inteligenco in med narodom. Danes je še

vederu. A šest let nato je preganjanec umrl!

Dijaki in vsa mladina, vsi moderni glasheniki pa so Brucknera ljubili. Tudi dr. Cerin se ga spominja s hvaležnostjo: učiteljski sin zoli največje simpatije do pokojnega učitelja Brucknerja, učiteljskega sina. Zato nam priredi koncert IV. Brucknerjeve simfonije, ki se zove tudi junaška ali romantična.

Zaradi boljšega razumevanja naj dostavimo po Kretzschmarju še sledeče: IV. simfonija je gozdna: skladatelj se spominja dobe, ko je bil gozd še najlepša cerkev. Himna na krasoto in veličastnost narave je ves prvi stavek.

V drugem stavku slika skladatelj gozd kot tolažnika v žalosti in bolesti. Ču se žalno petje, žalna koračnica, vmes žvrgolenje tičev: a žal se izpremeni končno v triumfalno petje, ki izraža zmago nad bolestjo in nado v večno življenje.

V tretjem stavku je gozd torišče lova, ki mu sledi vesel kmetiški nles.

V finalu se ponavljajo spomini na prvi stavek, na tajnosti in lepote gozda in njegovega življenja; bliza se vihar v gozdu in v noči ter se zaključijo simfonija z najlepšimi stavki Brucknerjeve umetnosti.

Obeta se nam nov velik užitek. Pridite! M. M.

Bruckner.

K simfoničnemu koncertu orkestra Dravske divizije dne 11. t. m.

Orkester Dravske divizije je postal po zaslugi kapelnika dr. Cerina kulturni faktor. Ne le za Ljubljano, nego za Slovenijo. Povsod prireja resne koncerte umetniških programov. Samo v Ljubljani nam je orkester nudil štiri simfonične koncerte (s »Slavčev« priredbo celo pet). Zdal priredi v spomin 25-letnice smrti Antona Brucknerja, ki je bil tudi dr. Cerinov profesor na dunajskem vseučilišču, koncert Cetrte simfonije v es-duru.

Menda je simfonik Bruckner v Sloveniji še neznan. A je eden najorginalnejših svetovnih skladateljev. Bil je veleznaničev človek in njegov življenjski opis se čita kot najlepši roman. Rojen 4. septembra 1824. v Ansfeldenu na Zg. Avstrijskem kot sin vaškega učitelja-organista, ki je bil takisto sin učitelja-organista, cerkovnika in muzikanta po krčmah, je s 17 leti postal tudi Anton ljudski učitelj. In tudi on, ki je zaslužil 2 goldinarja na mesec, je bil učitelj, cerkvenik, organist in muzikant na svatbah in po krčmah, da se je mogel preživeti. A hkratu je bil že mlad umetnik, ki si je z nenavadno nadarjenostjo pridobil v glasbi velik ugled. Učil se je glasbe od otroških let s fanatsko vztraj-

nostjo, hodil dve uri peš v Steyer igrat na cerkvene orgle, dokler ni l. 1851. postal organist v St. Florijanu, najstarejšem samostanu z velikimi orglami. Tu je začel komponirati. A hkratu je bil učitelj ter je polagal vse izpite. Tedaj je l. 1856. umrl organist stolne cerkve v Lincu, in Bruckner je zmagal vse tekmece. Dobil je to mesto ter s svojim genialnim orglanjem zaslovel po vsej deželi. Toda učil se je nadalje ter se vozil 7 dolgih let na Dunaj k dvornemu organistu in učitelju harmonije in kontrapunkta na konservatoriju, Sechterju. In Bruckner je položil znova izpit z najsilnejšim uspehom: dobil je od dunajskih prvih glashenih kapacitet spričevalo, da je usposobljen za učitelja glasbe na konservatoriju in učiteljskih. Bil je 37 let star, a učil se je dalje. V najtežjih kontrapunktičnih umetnostih v orgelski in cerkveni glasbi mu ni mogel nuditi nihče več ničesar novega, toda v velikih oblikah svetske glasbe še ni bil dovolj temeljito poučen. In Bruckner se je zakopal še v študijski sonat, simfoniji in oper. Linški gledališki kapelnik Kitzler je bil občudovalec Rik. Wagnerja in z njim se je Brucknerju odkril čisto nov, čudovit svet muzikalnih čarov, ki se jim ni izneveril do smrti. Šele s 40. letom, ko je poznal do dna tudi moderno opero in simfonijo, se je smatral Bruckner zre-

lim, da začne ustvarjati. L. 1861. je zložil prvo maso v d-mollu, l. 1865. svojo prvo simfonijo. L. 1867. je Sechter umrl in na njegovo mesto je bil pozvan Bruckner. A bil je v svoji skromnosti še vedno boljšaj učitelj in organist. Skoraj prisliti so ga morali, da je prišel na Dunaj, kjer je bil od leta 1868. v dvorni kapele organist in učitelj na konservatoriju, od l. 1875. do 11. okt. 1896. pa lektor in kasneje profesor glasbene teorije na univerzi. V tej dunajski dobi je napisal še 8 simfonij, Te-deum in dr.

Bruckner je bil silna, zdrava, kmetiško krepka natura. — taka je tudi njegova glasba. Kakor Wagner, katerega je oboževal, je uporabljal silo in bujnost modernega orkestra; v instrumentaciji je wagnerjanski, a v vsebini svojih simfonij je subjektiven, individualen, originalen. Brucknerjevo duševno življenje je bilo razkošno bogato, in njegova ljubezen do narave, do življenja v gozdu, med ljudstvom, se izraža jasno v vseh njegovih delih. To so odmevi njegovega življenja na vsi, v naturi, med kmeti na polju, na žegnanju, na plesu, po krčmah. . . . Bruckner nima mere in v formi je prebiten, a globina njegovega čuta, veličina njegove invencije je občudovanja vredna. Napol pristen kmet, napol Olimpijec je bil ta originalni mož v življe-

nju in v delih; vseskozi zdrav, hkratu resnično pobožen, veličasten, a hkratu humoren, svečanostno resen, divje strasten in obenem občestno vesel, nežen in naiven. Skratka, zelo simpatičen in nad vse originalen možakar.

Če smo ga srečavali na Dunaju, smo se mu krobotali, tako je bil komičen: skoraj majhen, vedno goji obrit mož, čokat, v prekratkih, sila širokih hlačah, izpod katerih so se videli ru-jave stibale kmetiških škornjev, v staromodni suknji, je stopical in se oziral vedno smehljajoč. Če je srečal znanca, je zavilhtel svoj širokokrajni klobuk do tal, pokazal svojo kakor biliardna krogla gladko ogromno lobanjo ter se klanjal in mandral ponižno kakor kak vaški mežnar. . . . In pri »Ježue« le polnil vsak dan ducat vrčkov plzenca! Najraje pa je sedel v »Schwenne« med filakarji in branjevc, ker je jedel po kmečko, z rokami in nožem in je cmakal z nabito polnimi usti. . . .

Hanslick ga je luto preganjal in vsi antiwagnerjanski kritiki so trgali njegove skladbe. Dolgo vrsto let je »propadla« vsaka njegova simfonija. Šele nemški uspehi v Berlinu, Monakovem so odprli oči in ušesa tudi Dunaju. Šele 1890. je tudi Dunaj priznal, da je Bruckner genialen komponist: cesar ga je odlikoval z redom, mu osebno čestital in mu dal stanovanje v Bel-

lahko zamašiti to brezno, danes ni treba v to niti mostu. Toda v do- glednem času se lahko položaj tako poslabša, da bomo tudi ta most gradili le s težavami in s žrtvami in bati se je, da tudi s krvnimi!

Skraini čas je, da se začne in- teligenca tega stanja zavedati, in da gre med narod kot narodov prijatelj da si pribori mesto vodnika, ki ji po vsej pravici pripada.

Govorimo toliko o slovenstvu, celo o samoslovenstvu, ampak z be- godami ne bo rešeno niti samoslo- venstvo, še manj pa pravo sloven- stvo.

Zivimo v času, ko šele gradimo svobodo. Gradnja je osobito težka, ker ne pojmuje narod svobode, ker je vsled vojne demolitiran, da se ne zaveda dolžnosti, ki izhajajo iz svobode. Zato mora inteligenca z vzgledom pokazati, da pride šele po storitvi dolžnosti pravica. Ali pa smo v tem žalostnem stanju, da inteligenca sama ne pojmuje svo- bode?

Proti gospodarskim eksperimentom!

Stanje našega denarja na jesen ni ugodno. Cela vrsta neprijetnih dogod- kov je privedla baš ob prehodu na zi- mo do padanja vrednosti našega de- narja. Položaj je za naše celotno go- spodarstvo neprijeten, ali vendar ne obupen. V interesu naše države, v interesu nas vseh je, da se v teh re- nih časih v političnem boju, pa naj bo še tako oster, naše časopise drži v me- jah pameti. Herostratsko početje je begati in razburjati prebivalstvo s alarmantnimi vestmi. Demagoško in razdirajoče pisanje v valutnem vpra- šanju je opasno tudi zato, ker se okorišča naši nasprotniki z njim in v inozemstvu porabljajo vsako priliko, da nas ubijajo gospodarsko in finan- čno v svoje kalne politične namene. Glavni vzrok slabega stanja našega denarja, ki res ne odgovarja naši eko- nomski sili, je pač velika politična in- triga sovražnega inozemstva. Vzrokov pa je tudi doma dovolj. V takih razme- rah je domovinska dolžnost, da se vo- dilni možje vseh strank potrudijo za izboljšanje razmer. Negativna kritika tudi v opozicijskem časopisu ne sme biti sama sebi namen. Čas pa je, da se pobriga končno tudi naša skup- ščina resno za gospodarsko in finančno blagajno države. Aparat v naši finan- čni upravi, kateri je kompetenten v pr- vi vrsti za denarstvo, je po mnenju strokovnjakov nezadosten in ni kos svoji težavni nalogi. Z vsjo odločnostjo moramo v interesu našega gospodar- stva zahtevati, da neha eksperimenti- ranje na finančnem polju. Zopet se širijo vesti o moratoriju navzile demantjem. Te vesti so silno nevarne, izpodbijajo- če naš ugled in naš kredit. Zaradi po- nesrečane trgovske špekulacije onih trgovcev, ki so navlekli silne množice

Ogroženi smo od vseh strani. Stari nasprotniki širijo med naro- dom nezadovoljstvo in razširjajo pogubne nauke. Dolžnost intelligen- ce je, da je proti-utež hujšačem, ker le resno misleč in trezen narod more sebi priboriti lepšo bodočnost. Tudi te naloge se naša inteligenca ne zaveda, da nekateri so odšli ce- lo sami med hujšake in se s tem diakvalificirali kot poštenjaki in kot inteligenti.

Danes niso več medvojne raz- mere, ko je bilo junaštvo govoriti v gostini na skrivaj protigržavne be- sede. Danes je to babje klepetanje in junaštvo je biti med graditelji države. Zgodovino delajo gradite- lji in ne malkontenti, v zgodovino prihajajo ljudje širokega o- čarja in visokih misli, ne pa duševni siro- maki.

Med narodom in med inteli- genco je nastal propad, ki se veča. Kriva je temu inteligenca in njo bo zadela sodba naroda in zgodovina, ako se pravočasno ne preorientira. Besedo ima naša inteligenca!

blaga v državo glasom statistike in ostali dolžni, ne lomo trpeli vsi in si dali ubijati svoja, že itak arahljano za- upanje v velikem svetu. Take maneve treba zatreči brezobzirno, tudi če jih Lahki podpirajo. Danes se širijo dalje vesti, da se hoče uvesti zopet devizna in valutna centrala ter zapreti borze. Šest tednov imamo pravilnik za pro- met z denarjem. V tem času je šla vrednost denarja bolj hitro nazaj nego prej v prostem prometu. Novi predpisi niso pomagali nič, pač pa nalagajo ce- lo vrsto neupotrebnih formalnosti. Ti isti zavodi, ki imajo jasno tuj značaj, so pr- vi dobili dovoljenje za devize in vrhu- tega tudi še taki z manjšim kapitalom kakor je zapisano v pravilniku. Vlada sama je uvidela, da kontrola ne zaleže nič in je dala bankam v roko izdaj- deviz. Sedaj se hoče promet popolnoma vezati. V Beogradu naj se osnuje tako središče za denarstvo. Imeli smo že ta- ko napravo. En glas ogorčenja in ne- volje je izzvala. Odločno smo proti resurekciji te institucije. Doselej se je pri nas pokazalo jasno, da točnega apa- rata za take naprave ne moremo. Med avguri se pa pripoveduje, da se ta- ke omejitve in potreba posebnih do- volil najraje porabljajo za razne in- tervecije, ki nesejo interventem in še drugim. Črvicevito imamo ravno že do- volj. Ne delajmo novih prilik. Kar se tiče centralizacije vsega denarnega in deviznega prometa pri Narodni banki, je tudi ta misel neizvedljiva. Narodna banka nima ustroja in uredbe, da bi zmogla tak aparat. Iz vseh teh raz- logov smo proti vsakim nepremišlje- nim novotarijam. Čas je, da nehamo kolebati iz ekstreme v ekstrem!

Politične vesti.

= November 1620. — november 1921. Dan 8. novembra 1620., Bela G- ra, je bil najslavnejši dan največjih sločencev, ki so kdaj sedeli na evrop- skih prestolih in ti so Habsburgi. Po treh stoletjih je prišel dan plačila. No- vember 1921. prinese Habsburgom iz- gnanstvo in pogin. Do 7. novembra, dan pred 301 obletnico Bele Gore, je bila zaokazana detronizacija in izgnan- stvo Habsburgov. In zgodilo se je tako. Maščevanje je izvršeno. (Po »Lid. Ze- niku«.)

= Ni časa! Beogradska »Tribuna« graja merodajne činitelje, ki niso skr- beli za slovesen sprejem kralja Alek- sandra. Ne samo, da to ni v skladu s- ustavnimi določbami, ampak bi bilo tu- di v interesu vlade, da se napravim opo- ziciji strogo drži ustave. Široke ljud- ske mase so monarhističnega mišljenja, ki bi se mogle s slovesnim sprejemom, kakor se to godi v vseh monarhističnih državah, le potencirati. — Merodajni činitelji seveda nimajo časa za take skrbi, ker so preveč zaposleni s stran- karskimi problemi!

= Iše se jugoslovenski Steinaeh! Pod tem naslovom piše sarajevski »Ju- goslovenski List«. Naša krona v Cur- lu težko boleha. Obenem s tem poročil- lom pa prihaja tudi vest, da se je po- močnik finančnega ministra dr. Ko- strenčič zahvalil na državni službi za- radi slabega zdravja. Ne pomaga več zdravljenje v obliki povijanja raznih tarifov poslovne obrti in visokih ca- rin. Bolnik je preveč oslabil, ker so ga težili razni nadzdravniki. Ne preostane nam drugega, nego da poiščemo ju- goslovenskega Steinaeha, ki bo s kirur- gičnim nožem povrnil izmučeno moč. Operacija sicer povzročuje bolečine, toda z modernimi narkotičnimi sredstvi se da prenesti. Treba je le paziti, da bolnik na umrle vsled premočne nar- koze. Še le tedaj, ko se ta operacija na- sredi, moremo blagosloviti do sedaj na- srečni zakon kronske in dinarije.

= Novinarji v komisiji za tiskovni zakon. Iz Beograda poročajo, da sta imenovana za člana komisije za tiskov- ni zakon profesionalna ravnarja in narodna poslanca gg. Korkut in Wil- der.

= Ogleđalo Srbov. Hrvatov in Slo- vencev. »Novosti« pišejo. Vsek dan vpijemo, da obeh naša država za tri leta, a vključno temu se še ni zvedilo to in ono. »Ne premaknemo se z mrtve točke... Pri nas se nič ne dela... To se naši zakonodajci vzdih. Včasih mi je pokazal neki dijak svoje legitimaci-

jo, izdano v šolskem letu 1920—21. Na tej legitimaciji je pečat: Kr. svavil- šče F. J. I. u Zagrebu. Bilo bi treba iz- vesti toliko važnih sprememb, toda ka- ko — v treh letih se ni mogla izmenjati niti ena štampiljka!... Pjavila se je navada, da se razpravljajo ob 2. jutraj »kada vince udari u lice« — o naši kul- turi. Dva sta se sprla in poklicala tret- jega kot arbitra. »No, prvi, kdo je dal več kulturi: Srbi ali Hrvati?« Odgovor arbitra: »Teško je presoditi, ker smo siromaki eni in drugi!... O Slovenceh list ne piše, pa tudi ni treba. Imamo »Avtonomista« in »Stražec«!

= Pogovor s istrskim poslancom dr. Stangerjem. Italijanski list »Il Pa- ese« priobčuje pogovor svojega dopis- nika z istrskim poslancom dr. Stanger- jem. Obširno je razložil sedanjí položaj in veliko trpljenje istrskih Jugoslov- enov pod italijansko oblastjo. Program Slovarov v parlamentu je bil podan že takoj začetkom zasedanja. »Nočem« vetrjati na brezplodnem stališču pasivnega odpora, kajti dozdeva se nam, da bi bilo mogoče, da bi sodelovali pri parlamentarnem delu in proučavali vsako vprašanje ter podpirali vsako dobro inicijativo. Kar se tiče našega naroda, izjavljam, da je proletarski na- rod, ki je vzgojen za red, za delo, za spoštovanje zakonov in ki obožuje vse, kar je dobrega in lepega pri drugih. Posebno silna je med nami ljubezen do lastnega jezika in do vsega, kar ustvarja in dviga narodno zavest. Ni- kdar ne bo mogla vlada s nasiljem osla- biti to narodno zavest, marveč nasleje jo bo le krepilo. Ako se nam stori kaj hudega, je to na škodo Italiji sami. Preganjanje jugoslovenske inteligence je spravilo čez državno mejo nad 2.000 istrskih Jugoslovenov. Povdarjam, da je teh 2.000 Jugoslovenov bolj nevar- nih onstran meje, nego bi bili, ako so ostali doma. Preuredba avtonomije, ki jo je sklenil ministrski svet, je pravo zasmehovanje avtonomije in vsakega demokratičnega načela. Ta reforma je golo jedro Reichvega sistema in ni- govih teorij, ker uvaša po vladni imeno- vane odbore. Torej pravica avstrijskega »Reichshammer« iz predkonstitucij- nelne dobe. Jugoslovenom ni zagotovlje- nih niti par članov v sarajevski in Be- ogradski narodni skupščini, ampak vlada bi imeno- vala onake, ki ji bo najbolj ugodni. Na- črt razdeljevanja občin ni le protido- mokratski, ampak tudi protiekono- mičen. Dr. Stanger je zaključil: »Mi ro- samo svoj položaj prav dobro ter za- hlevamo le vsake pravice in vsake dol-

žnosti. Z ostalim našim narodom on- kraj meje smo zvezani po krvi, po je- siku, po čustvih, po prsoveti, po zgo- dovinu. Z jugoslovensko vlado pa ni- smo v nikakih stikih, kakor tudi ne s italijanskimi, ki jih pa, kakor se nam dozdeva niti noče dobiti s nami. Zato pa nam bosta laški narod in vse pro- letariat, ko izvesta za naše trpljenje, pomagala rade volje.«

= O ministra socialne politike. »Beogradski Dnevnik« je prinesel dolg članek o predlogu nekaterih radikal- cev, naj bi se ukinito ministrstvo so- cialne politike. Zanimivo je, kakšne razloge navaja »B. Dnevnik« za tako ukinitje. »Radikalci« se čisto danes ni posrečilo, da si zagotovijo v minist- rstvu socialne politike mesta za svoje ek- sponente na merodajnih uradniških po- ložjih. Radikalci se ne strinjajo s po- litiko, ki ne štiti hišnih pravestnikov, ne preganja delavcev, ne omalovažuje invalidov in ne trpi, da se bedniki in nevoljniki prepuščajo samovolji nevest- nih policijskih oblastí. Razen tega je min. socij. politike radikalcem trn v očesu zato, ker je minister demokrat in to eden od onih, ki so cenjeni in spo- štovani v vseh strankah: zato jim je ta minister tudi nevaren ali, ako hočete, nesimpatičen. — Ta minister je naš rojak dr. V. Kukovec. »Beogradski Dnevnik« piše, da leta 1919. »stavlje- no ministrstvo« deluje do danes z več- jim ali manjšim uspehom. Ako se do danes ni doseglo vsega onega, kar se je pričakovalo, je vzrok v glavnem v tem, da so za vse rešitve problemov te- ga ministrstva potrebni veliki krediti, ki jih pa današnji proračun države ne prenese. Sicer pa ne smemo zahtevati, da bi rešili ta vprašanja pri nas 2 do 3 letih, ko jih ni rešila še niti ena država niti tekom desetletij. Drugi vzrok pa je neustojna strokovna izobraženo- ga osebja, katerega v naši državi manjka tudi za druge rešore, a kaj šele za te, povsem nove probleme, ki so na- stopili kot posledica velike vojne.

= Interesantna izjava. Klerikalni in drugi separatistični listi so nedavno nagradili celo kopo natoleevanja in plemenskega sovraštva zaradi Stanoje- vičeve zgodovine, ki se uporablja v šo- lah. Očitati so Stanojeviču velikobor- sko propagando in plemenski šovini- zem zaradi nekakega nasusa o Hrvatih. Sedaj pa priobčuje Stanojevič v »Radi- kalnu« izjavo, da v novi izdaji njegove zgodovine ni inkriminiranega nasusa, pač pa je bil v stari izdaji, ki je izšla pred našim ujetjenjem.

= Razkritja o umoru bolgarskega ministra Dimitrova. Iz Sofije poročajo o novih podrobnostih glede skrivnost- nega umora ministra Dimitrova. Mini- strski predsednik Stamboljski je izja- vil, da je zločin oslepljenja in umora sina narodnega poslanca Georgijeva v zvezi z umorom ministra Dimitrova. Stamboljski pravi, da je bil deček umorjen zato, ker je opazil v stanova- nju zverinake ženske, ki ga je umorila, več nepoznatih ljudi. Deček, ki je bil zelo inteligenten, je opazil, da ti ljudje šepetajo, da si razdeljujejo denar in da se zelo sumljivo. Zarotniki so zato skle- nili, da mora deček izginiti, kar so tu- di storili. Toda ravno njegova smrt je pripomogla h odkritju resnice in are- taciji morilcev. Nič od prizadetih ne uide zaleteni kazni.

= »Vzhodno vprašanje in balkan- ski narodi.« Zastopnik srbske nacio- nalne politike v bivši Madžarski dr. M. Polit-Desančič, ki je pred podludrim le- tom umrl v Temišvaru, je zapustil mno- go interesantnih in za našo politično- kulturno borbo v Vojvodini pomembnih rokopisov. Med njimi je tudi spis, ki ga je dr. Polit-Desančič napisal v nem- škem jeziku in ki vsebuje 357 velikih pol z naslovom: Vzhodno vprašanje in balkanski narodi. Ta rokopis je sedaj kupila kr. akademija v Bukarešti za 45.000 lejev ter bo na predlog ministra za narodnosti in ministra prosvete ti- skan v 25.000 izvodih, ki se bodo raz- poslali po Romuniji in inozemstvu. Na- vsezadnje bodo Romuni proglasili na- šega človeka za Romuna!

= Za ublaženje brezposelnosti v Italiji je določila italijanska vlada 268 milijonov. Izvrše se razna javna dela. Od te svote je določenih 33 milijonov za vodne naprave v bemaških pokraj- nah in na mantovanskem.

Iz naše kraljevine.

= Proslava obletnice prihoda sr- bske vojske v Sarajevo. V nedeljo 6. t. m. poročimo je sarajevsko prebivalstvo svečano proslavilo tretjo obletnico pri- hoda osvobodilne srbske vojske. Vlad- ni komisar za mestno občino je izdal proglas na prebivalstvo, ki se je v ogromnem številu udeležilo manifestac- ije.

= Šifarska šola v Sarajevu. Aka- demski alikarja Roman Petrovič in Pe- ter Tješić sta otvorila v Sarajevu tečaj za čitanje in slikanje.

= Povišanje cen hotelskih sob v Osijeku. Osječka policija je dovolila hotelierjem povišanje cen tujakih sob na 60—90 K.

= Na pravni fakulteti v Subotici je do sedaj upisanih 780 dijakov.

= Nov samostan v Zagrebu. Hra- vatski redbeniki s otoka Čreša zida- jo v Zagrebu nov samostan. S Čreša so jih pregnali Italijani.

= Očitna volunska organizacija v Novem Sadu. To dni so odkrili v No- vem Sadu veliko volunsko organizacijo, katere člani so zbirali podatke o stanju in razmestitvi naših čet napram Madžarski ter jih potom posebnih ku- rirjev pošiljali na Madžarsko. Politi- ji se je posrečilo, da je aretirala večje število volunzov.

Razdelitev države na oblasti.

V soboto je predložila vlada narodni skupščini načrt zakona o razdelitvi države na oblasti. Zakonski načrt obsega pet člo- nov. Člen 1. se glasi: Kraljevina SHS se deli teritorialno na 26 oblasti in sicer: 1. Bačka oblast s sedežem v Novem Sadu. To oblast tvorijo županija Bačka z mestu Novi Sad, Sombor in Subotica, razen nekaterih okrajev in županija Srem, razen okrajev Zemun in Stara Pazova in mestu Zemun in Karlovi. 2. Beogradska oblast s sedežem v Beogradu. To oblast tvorijo: beogradske okrožje, smederevsko okrožje; iz županije Srem okraj Zemun, iz Banata okraj: Alibunar, Belocerkevski, vršački, žičajevanski, kovinski in pančevski z mestom Pančevim. 3. Bitoljska oblast s sedežem v Bitolju. 4. Brakčevska oblast s sedežem v Požarevcu. 5. Vardžinska oblast s sedežem v Vardžinu. To oblast tvorijo: županija Vardžin z mestom Vardžin razen okrajev Klanjec, Krapina in Pregrada; Medimurje; iz političnega okraja Murska Sobotna mesto Do- lenja Lendava, okolica Dolenje Lendave in Dolni Lakoš. 6. Vrbaska oblast s sedežem v Banjiluki. 7. Dubrovnika oblast s sede- žem v Dubrovniku. 8. Zagrebska oblast s sedežem v Zagrebu. To oblast tvorijo Za- grebska županija razen okrajev Vrbin most, Gilna, Dvor, Kostanjica, Petrinja, Karlovac in mesto Karlovac; županija Bjelovar- Križevci; iz županije Vardžin z okraj Klanc- jec, Krapina in Pregrada; iz političnega okraja Krško občina Velika Dolina. 9. Zet- ska oblast s sedežem na Cetinju. 10. Ko- vovska oblast s sedežem v Pristini. 11. Kra- lška oblast s sedežem v Karlovcu. To ob- last tvorijo županija: Lika-Krbava, županija Modruš-Reka, razen občine Prezid; iz žu- panije Zagreb okraj: Virgimost, Gilna, Dvor, Kostanjica, Petrinja, Karlovac in me- sto Karlovac; iz kočevskega okraja občina Oslinica. 12. Ljubljanska oblast s sedežem

v Ljubljani. To oblast tvorijo: mesto Ljub- ljana; politični okraj Črnomelj; Kamnik razen občine Motnik, Trojane in Spitalič; Kočevje razen občine Oslinica, Kranj z Je- zorskim, Krško razen Velike Doline, Ljub- ljanska okolica, Logatec, Novo mesto, Ra- dovilica. Sodna okraj Brežice in Sevnica, iz okraja Koze občina Mrčna Sela in Veliki Kamen, sodni okraj Laško, razen občine Sv. Rupert in iz Čabranskega okraja Prezid. 13. Mariborska oblast s sedežem v Mariboru. To oblast tvorijo mesta Celje, Maribor in Ptuj; politični okraj Ljutomer, Maribor, Murska Sobotna, razen Dolenje Lendave in Dolja. Lakoša, Prevalje, Ptuj, Slovenjgra- de, sodni okraj Kozje razen Velikega Kam- nja in Mrčne Selo, Konjice, sodni okraj Cel- je, Šmarje, Gorjani grad, Vransko, iz sode- nega okraja Laško, občina Sv. Rupert in iz političnega okraja Kamnik občine Motnik, Trojane in Spitalič. 14. Mostarska oblast s sedežem v Mostaru. 15. Niška oblast s se- dežem v Nišu. 16. Osječka oblast s sedežem v Osijeku. 17. Podrinska oblast s sedežem v Sabcu. 18. Potiska oblast s sedežem v Bečkereku. 19. Raška oblast s sedežem v Novem Pazaru. 20. Sarajevska oblast s se- dežem v Sarajevu. 21. Splitska oblast s se- dežem v Splitu. 22. Skopeljska oblast s se- dežem v Skoplju. 23. Tuzlanska oblast s se- dežem v Tuzli. 24. Šumadijska oblast s se- dežem v Kragujevcu. 25. Oblast mesto Beo- grad. To oblast tvorijo mesto Beograd, okraj Vračarski in mesto Zemun. 26. Oblast mesto Zagreb. Člen II. pravi: Dve ali več manjših oblasti se lahko spoji v eno večjo. Končno odločitev o tem imajo oblastne skupščine dotičnih oblasti, toda tudi tako osnovane oblasti ne smejo imeti več kakor 800.000 prebivalcev. Člen III. se nanaša na spajanje oblasti v Bosni in Hercegovini. Člen IV. pravi, da se bo ureditev oblasti regulirala potom posebnih zakonov.

Padec dinarja in kriza v trgovini.

Te dni je prinesla zagrebska »Riječ« oster napad na našo skupšči- no. Očita poslanecem, da imajo pre- malo inicijativnosti glede potov in sredstev, ki bi odpomogla ekonom- skim stiskam ali vsaj omilila gospo- darsko krizo, da se bavijo premalo s praktičnimi vprašanji vsakdanjega življenja, s padanjem valute i. dr. Težka ekonomska kriza, ki je nastala z novim padcem dinarja, je zadela uprav brutalno vse naše sloje, zlasti pa fiksne nastavitelje. Zopet se ču- jejo obupni klici iz vrst javnih in za- sebnih uslužbencev. Najnovejša kri- za je tem hujša, ker — kakor prizna- va tudi »Beogradski dnevnik« — »niti ne vemo, kako in kdaj zopet izplavamo iz te krize.« Kako kata- strofalen je za vse državljane pos- lednji borzni udarec, pa je najoč- vidnejše iz dejstva, da je hipoma legla težka mora celo na trgovstvo.

»Beogradski Dnevnik« poroča: »Beogradski trgovci so občutili to krizo v toliki meri, da jim, kakor je videti iz vsega, preti skoraj krah, ako se na kakšen način ne najde zdravila za poprav našega dinarja.

Te dni so se beogradski trgovci sestali v dvorani Hipotekarne banke, da se posvetejo, kako naj bi se od- stranilo zlo, ki preti vsej naši trgo- vini. Od marca meseca minolega leta je stanje našega dinarja silno izpremenljivo. Cene padajo in se dvigajo nepreračunljivo, in trgovci imajo vsakih par mesecev silne iz- gube. Za vsakim dobičkom sledi strašen deficit, da je njih obstanek

vsak hip v nevarnosti. Ljudstvo dol- ži trgovce dragoletništva in oderu- šiva, a nima niti pojma, kakšna je njih borba za obstoj in kolike so njih izgube. Beogradski trgovci so skle- nili, da izvrše kalkulacijo robe v bo- doče v tujih valutah. Tako bodo to- rej vbodoče prodajali blago le še v frankih, lireh...!

Vsi trgovci pa so bili prepriča- nja, da je današnjega položaja v ekonomskem življenju v veliki meri kriva tudi naša vlada, ker ne podpi- ra dovolj onih elementov, ki se trudijo, da se to stanje čim prej po- pravi. V prvi vrsti bi morala vlada spraviti naš državni proračun v raz- vnotežje, urediti promet, olajšati iz-voz ter naj sama ne kupuje največ- jega števila deviz in zdrave valute za različne banke! —

Tudi ljubljanski trgovci so silno prizadeti po zadnji valutni krizi. Ču- jejo se ogorčeni in obupni glasovi, tako da se s skrbjo vprašujemo: Kam vendar plovemo?

Naša skupščina je pozvana, da izpregovori čimprej resno besedo. Strankarskih sporov in spletk smo gotovo že vsi do grla siti. Treba je, da se naš parlament končno začne baviti z vprašanjem žolodcev, ki je koncem koncev najvažnejše. Marsi- kaj v državi bi se dalo prihraniti za najnujnejše stvari. Vtis imamo, da smo v mnogočem luksuriorno potrat- ni, medtem ko smo v drugem bedno siromašni. — da se živi po geslu: Zunaj hej, znotraj feji!

T. P.

Uradniške draginjske doklade.

Zakonodajni odbor je pretekli mesec sklenil, da naj državno raču- novodstvo vse uredbe glede draginjs- kih doklad (z dne 7. oktobra 1920, 20. maja in 11. junija 1921) združi v eno naredbo. To se je zgodilo; toda novi načrt je le stilistično združenje starih naredb ter ne prinaša javnim nameščencem nikakega poboljška. Ker so vrhu tega doklade v prečasn- skih deželah manjše kakor one v Sr- biji in Črni gori, se je Demokratski klub na poročilo poslanca prof. Jos. Reisnerja izrekel, da naj se predloženi novi načrt zavrže; konč- no se mora prenehati z razlikovan- jem med jav. uslužbenci »na terito- riju in izven teritorija«. Demokratski klub zahteva torej, naj se uvede za vsa država enoten sistem, tako da se uslužbenci iste kategorije izena- čijo v plačah za vso državo, draginjs- ke doklade pa ugotove po razredih. Za uvrstitev v draginjski razred naj bo edino merodajen draginjski polo- žaj službenega mesta. Jutri, v torek 8. t. m. pride omenjeni načrt v zak- onodajnem odboru na razpravo ter je pričakovati, da se predlog Demo- kratskega kluba sprejme.

Reisnerjev predlog ustvarja kontinuiteto v padanju doklad ter odpravlja razliko glede teritorijev; razen tega izpreminja oziroma izenačuje rodniške uradniške dokla- de, ki so v Srbiji 5 din. dnevno za vsakega člana, izven Srbije pa 3 din. Po istem načelu se naj urede dra- ginjske doklade poduradnikov in slug. Najslabše je sedaj razmerje med dokladami vpokojencev: v Sr- biji med 412.50 in 543.75, izven Sr-

bije pa med — 187.50 in 284.94! Tudi glede teh stavi Demokratski klub svoje predloge po načelu, da veljaj za vso državo enoten sistem.

Pričakovati je, da se načrt vrne finančnemu ministru, ki po navo- dilih jutranje seje, zlasti predlog prof. Reisnerja, izdela novo ured- bo. Ker je finančni minister odsoten, se o finančnih detaljih še ni sklepalo, nego se je sprejelo le načelo. Zeleti je, da se vprašanje reši čim preje ter Reisnerjevo ozir. Demokratskega kluba načela izpremene v delstvo!

Zadnje številke »Našega Glasla«, glasila Osrednje zveze javnih na- meščencev in upokojencev za Slove- nijo, so najboljši barometer o — duševnem vremenskem stanju med jav. nameščenci. In ta barometer kaže na vihar, kar je spričo novega vala draginje popolnoma umevno. Torej: Periculum in mora ter — Bis dat, qui cito dat! Mi bi dejali celo, da treba dati citissime!

J. K.

Demobilizacija čet.

— Beograd, 8. nov. (Izv.) Ka- kor je izvedel vaš dopisnik, se izvr- ši demobilizacija čet v najkrajšem času, najpozneje v treh dneh. Od- pušteni bodo takoj v vsi vpoklicani rezervni oficirji in vsi na orožno vajo pozvani letniki.

Pristopajte k „Jugo- slovenski Matici“!

Vprašanje našega državnega posojila v Angliji.

— Beograd, 7. nov. (Izvir.) O zaključitvi najetja državnega posojila v znesku štiri milijonov funtov sterlingov beogradske listi priobčujejo razna poročila, obenem pa tudi ostro kritiko iz gotovih finančnih krogov. Dejstvo je, da je finančni minister dr. Kumanudi že odpotoval iz Londona in se sedaj mudi v Parizu, od koder se povrne v Beograd tekom današnjega ali jutrišnjega dneva. V soboto 5. t. m. je došel v Beograd naš londonski generalni konzul dr. Joca U. Jovanović. Napram dopisnikom listov se je g. dr. Jovanović izjavil o pogodbah glede zaključitve posojila sledeče: 1.) kraljevina SHS je sklenila z bančno tvrdko Balton, tvrdko Armstrong in tej sorodnim bančnim sindikatom posojilo v znesku 4 milijonov funtov sterlingov. 2.) Izplačilo posojila: dva milijona takoj, ostala dva pa po dveh mesecih. 3.) Obrestna mera 8%. 4.) Za dobo petih let nikak odplačila. 5.) V varnost posojila zastava in garancija Jadranske železnice, ki se ima v kratkem graditi. 6.) Za gradnjo te železnice potrebni železniški material dobavlja navedeni bančni sindikat.

— Beograd, 8. novembra. (Izvir.) O zaključitvi državnega posojila v Londonu sedaj razpravljajo vsi beogradske listi z raznih vidikov. Zivahno komentirajo posojilo in njega modalitete finančni, trgovski in politični krogi. Gotove politično-finančne skupine se ostro kritizirajo načrt pogodbe. Te skupine napadajo finančnega ministra dr. Kumanudija. O vsebini načrta pogodbe, o najetu državnega posojila je prejel Vaš dopisnik sledeče informacije. Gotovo je, da ima pravico po ustavi in zakonu odobriti od finančnega ministra zaključeno državno posojilo parlament na predlog vlade, katera bo v prihodnjih sedanjih ministrskega sveta obširno razpravljala o posojilu v Londonu. Finančni minister dr. Kumanudi je po poročilih iz Londona zaključil pogodbo o posojilu z bančno tvrdko Balton & Komp., dalje z industrijskim podjetjem Armstrong & Komp. ter s to tvrdko združenim bančnim sindikatom.

Pogodba ugotavlja: 1. Z odobrenjem angleške vlade dovoli sindikat londonskih

bank kraljevine SHS državno posojilo v znesku 15 milijonov funtov sterlingov. 2. Bančni konsorcijski Balton & Komp., Armstrong & Komp. ter bančni sindikat da naš državi gorenje posojilo pod sledečimi modalitetami: a) 4 milijonov funtov sterlingov v gotovini, b) ostanek v znesku 11 milijonov se realizira na ta način, da se vporabi za gradnjo Jadranske železnice oz. za gradnjo pristanišča na Jadranskem morju in za popravilo pristanišča v Beogradu, dalje za nabavo raznega železniškega materiala. c) Od gotovine 4 milijonov se izplačata dva milijona takoj, kakor hitro jugoslovenska vlada in parlament ratificirata in podpisata posojilno pogodbo. d) Ostanek gotovine po dveh mesecih prve realizacije. 3. Od 11 milijonov se porabi 70% za gradnjo novih železniških strojev, za ostali železniški material in druge potrebe. 4. Nabava vsega materiala za to železnico se izvrši v Angliji po srednji tržni ceni. 5. Izvoli se posebna kontrolna komisija, v kateri imate obe državi enako število zastopnikov. 6. Obrestna mera znaša 8%. 7. Za amortizacijo tega posojila je določena doba 25 let. Amortizacija pa se prične šele po petih letih prve realizacije. 8. Država dovoljuje skupno kontrolo in plačilo stroškov, ki znašajo 9%. 9. Garancije: Jadranska železnica in pristanišče služita kot hipoteka. Jadranska železnica ostane v polni lasti naše države tako v političnem, finančnem, gospodarskem in eksploatacijskem oziru. Anglija nima pravice se vmešavati v upravo Jadranske železnice. Podane so tudi za vsako eventualnost garancije na podlagi državnih monopolov.

— Beograd, 8. novembra. (Izvir.) Finančni minister dr. Kumanudi se tekom današnjega dneva ali jutri povrne iz Pariza. Na ent prihodnjih sej ministrskega sveta poročila finančni minister takoj o svojih uspehih v Londonu in o zadevah posojilnih pogodb. Vlada, čim sprejme načrt posojilne pogodbe, predloži parlamentu zakon o najetu državnega posojila. Zakon pride potem v razpravo v finančnem odseku.

— Beograd, 8. novembra. (Izvir.) Hkratu s finančnim ministrom se vračajo v Beograd načelnik ministrstva zaobračaja Pavlovič, ravatelj Narodne banke Bošković in pa predsednik beogradske Trgovske zbornice Milivojić.

ministrali predsednik lakonično in najboljše označil s sledečo karakterizacijo: »So ljudje, ki kandidirajo za ministre«. Ta struja zahteva ministrstvo notranjih del za Ljubo Jovanovića, oz. Milorada Vujičića oz. za Srakića. To krilo hoče povzročiti najmanjše formalno demisijsko vlado, da tako izkoristi ministrski položaj. V treznejših krogih pa vstrajajo na tem, da se še nadalje vzdrži sedanja koalicijska vlada.

Vprašanje moratorija.

— Beograd, 8. novembra. (Izvir.) Z ozirom na rapidni padec dinarja se vrše v finančnem ministrstvu in v beogradske trgovske zbornice dnevnice konference, na katerih je stopilo v ospredje vprašanje moratorija glede trgovskih plačil v inozemstvu. Iz Pariza pa so došle vesti, da je predsednik beogradske trgovske zbornice povodov londonskih pogajanj glede posojila obenem posredoval pri trgovskih zbornicah v Londonu in Liverpoolu za podatitvanje plačilnega roka našim trgovcem. Predsednik Milivojić je tudi v Parizu interveniral pri pariški trgovski zbornici in dosegel nekak sporazum glede odložitve plačil. Verjetno je, da bo g. Milivojić posredoval tudi v Italiji in celo v Švici.

Madžarska in zahteve male antante.

Vprašanje Habsburgov. — Razorožitve.

— Budimpešta, 8. nov. (Izvir.) Neprecizna stilizacija detronizacijskega zakona, ki ga je sprejela madžarska skupščina in ki je sedaj sankcioniran, je vzbudila v krogih velike in male antante gotove pomisleke glede na bodočo eventualno habsburško nevarnost. Zastopniki velike antante so napravili že v soboto zv. po končani seji parlamenta pri zunanjem ministru demaršo in izrazili v imenu svojih vlad željo, da naj madžarska vlada odredi vse potrebno, da v bodoče noben Habsburžan niti na podlagi svobodne volitve ne bo mogel priti na madžarski prestol. Zunanji minister grof Banffy se je izgovarjal, da tega ne more sedaj sprejeti v zakon, in da bo vlada skušala rešiti to vprašanje v drugi obliki.

— Praga, 8. novembra. (Izvir.) Po uradnih poročilih je velika antanta povodov sobotne demarše stavila Madžarski sledeče pogoje: 1. Madžarska vlada poda veliki in mali antanti formalno izjavo, da Habsburgi nikdar več ne morajo zasedati madžarskega prestola oz. biti izvoljeni za kralja. 2. Izjava v obliki note o odstavitvi Habsburžanov, je obvezna za vse interesirane države. 3. Ta naknadni dogovor naj verificirajo madžarski parlament in parlamenti male antante. Na ta način bi se končno rešil madžarski problem.

VELIKA ANTANTA INTERESIRANA NA MADŽARSKEM.

— Beograd, 8. nov. (Izvir.) Da našnji listi obširno pišejo o Horthyjevem političnem uspehu in o madžarskih aspiracijah. Povdarjajo, da se Madžarska ne boji male antante, ker ima za seboj veliko antanto. Horthyju se je posrečilo veliko antanto prepričati, da je Madžarski potrebna organizirana vojska v brambi proti boljševizmu in reakciji. Anglija je Madžarski naklonjena, ker ima na Madžarskem velike materialne interese. Očividno pa je tudi italijansko-madžarski politični sporazum. Horthyjev režim na Madžarskem je zasiguran za daljšo bodočnost.

— Praga, 8. nov. (Izvir.) K formalni izjavi madžarske vlade priobčuje »Česke Slovo«. Velika in mala antanta sta od Madžarske odločno zahtevali, da Madžarska izda veliki in mali antanti formalno izjavo, glasom katere ne morejo nikdar biti Habsburžani izvoljeni za madžarskega kralja. Ta zahteva naj bi se izrazila v mednarodni pogodbi, da so za večne čase Habsburžani odstranjeni z madžarskega prestola. »Česke Slovo« prištevja dalje, da bi bilo umestno, če to izjavo madžarski parlament verificira. S tem bi bil podan dokaz, da je habsburška nevarnost za vedno odstranjena.

RAZOROŽITEV MADŽARSKÉ.

— London, 7. nov. Kako brzojavljiva diplomatska poročevalca lista »Daily Chronicle«, so se velenje in vlade male antante sporazumele glede postopanja v vprašanju razorožitve Madžarske. Mala antanta imenuje vojaško podkomisijo posvetovalnega značaja, ki bo pooblaščen in pozvana podpirati mednarodno komisijo v njenih nalogah, na ta način, da ji bo izročila informacijsko gradivo.

Oton Schmidt:

Vzroki slabe valute.

Vsak človek premišluje, čemu naš denar tako pada v Curlihu.

Drugič morda še bolj kakor pri nas je človek natanko vredno, kolikor premore premoženja, tako o cenah materialistični svet, ki ne vpraša za idealne, temveč le za realne vrednote. In žurno spozna ta svet, če kdo nima zmožnosti, da bi si ohranil ali pomnožil zemeljske darove, ki so komu po usodi naklonjene.

Kar velja za posamnika, velja v veliki meri za sleherni državo. V družbi ostalih držav cenijo je po tem, kako ravna in obratuje s premoženjem. In če si ekonomsko slaba država zaželi vrednosti močnejših, starih sosedov, če v ta namen odide in razpiše svoje najboljše dobrine, potem sama vase ne zaupa in se žrtuje za tuj papir, nevede pripomore s takim postopanjem tuj državi do višje cene njenih plačilnih sredstev.

Država, ki se šele prične gospodarsko razvijati, si ne more privoščiti obsežne spekulacije s tujimi valutami in mora vsaj za svoje izvozne proizvode zahtevati plačilo v svojem denarju, v tistem denarju, ki cirkulira in ima svojo stalno vrednost v notranjosti države. Tuje vrednote učinkujejo kakor narkotika, ki so na mestu ob času važnih operacij, ki pa jih telo trajno ne prenese. Kar človeku krivo je državi denar. Kar je človeku živčevje, to so državi naravna bogastva in njeni proizvodi. Država, ki je prejela vase preveč tujih vrednot, ni več ona sama, temveč se nahaja v omotici, polagoma zdrkne na stopnjo ekonomskega vasala tujih držav. Osvoboditi se le, če poseduje še dosti svojih vrlin, če ekonomsko uporablja svoja bogastva, da s tem izbacuje tuj krvno primes.

Dejanske razmere, ki so nas po dragih izkušnjah dovedle do sličnih teoretičnih razmotiranj, nam dan za dnem potrjujejo, da bi n. pr. naša Jugoslavija, soditi po bogastvu naravnih njenih zakladov, pač lahko bila dosti bolj zdravokrvna, če bi si ne inicirala toliko tujekrvnih primesi in če bi sama vase več zaupala. Resnica je in ostane, da poraste z dviganjem tujih vrednot korelatno tudi draginja v notranjosti države in to je glavni vzrok, da se mora skoro brez posledica tiskati in izdajati čimdalje manjvrednejši denar. Mogoča reka, ki se izliva iz državne blaginje, se cepi na dve strani, ne da bi bilo od nje kaj haska na suhih poljanah. Pomisliti je, da moramo tuj denar plačati zelo drago in čisto brez sicerne realne kalkulacijske podlage, bodisi glede vrednosti denarja ali blagovnih dobav. Vrednost krone v tekočem mesecu praviloma že ni več enaka vrednosti one junija meseca. Trgovci ne meri sukno z gumijevim trakom temveč z metrsko palčko. Ravno tako mora država imeti denar, ki je stalno in trdno merilo vrednot in ki se ne izpreminja z lepa. Brezdvomno mora država stremeti za doseg tega merila. Vseled vedno občutnejše manjvrednosti plačilnih sredstev in zbog neizbežne nastajajoče draginje prihajajo seveda javni in zasebni nastavitelci z upravičenimi zahtevami po primernih regulacijah in če država ne najde drugega izhoda kakor nove inflacije denarja, potem se finančni nje položaj avtomatično popravi.

Reklo se bo, da se je itak že vse poskusilo, pa se n. pr. ni obneslo, ko smo med drugim zahtevali za svoje izvozne proizvode plačilo v svojem denarju, ko smo omejevali uvoz in proglasili skoro vsako drugo stvar za luksuz, ki ga sploh ni bilo možno uvažati, ali pa le proti zelo visoki carini in luksuznem davku. Reklo se bo, da je sedaj že tako daleč, da je bolje, če ostane naša valuta na prav nizki stopnji, saj je našega denarja toliko, da bi imeli naši eksporterji zelo občutne izgube, ko bi se nakrat zahtevalo plačilo izvoza v domačem denarju. Stanje naše valute bi se bojda ne dvignilo dosti, pač pa ugete nastati nevarnost za nadaljnji vzlet, ker bi nihče izmed izvoznikarjev ne hotel tvegati in zastaviti svoje premoženje za slab denar.

Bolezen se je zadela torej že tako daleč, da bi človek skoroda obupal. Izredne razmere pa zahtevajo izrednih ukrepov in velika nevarnost popolnega finančnega poma, ki preti vseh Srednji Evropi, zahteva energičnih korakov, odločnega preokreta. Da se da v tem pravcu mnogo doseči, za to nam je najboljši dokaz češkoslovaška dr-

žava, ki se je znala, sredi držav z najslabšo valuto, ubraniti škodljive inflacije in je spravila vrednost svoje krone na nadtrikratno vrednost naše krone, da si ima gotovo boriti z mnogo večjimi notranjimi nepravilnimi kakor mi. Če smo doznali, da dotok brezmejni množini tujih vrednot in prevelika inflacija lastnega denarja našemu narodnemu gospodarstvu škodi, potem moramo po vsej zdravi logiki ostati strogo pri našem, da nikomur ne oddamo ničesar več za tuj, vse pa le za svoja lastna plačilna sredstva in je škoda, da so se zmiselne naredbe ukinile ali ublažile na korist posamnim izvoznikarjem, na korist bankam in pa zadevnim tujim državam. Je navidezno izgleda, kakor bi moralo vsled oddaje izvoznih predmetov za našo valuto priti do še večje inflacije. V resnici bi se obtok našega denarja polagoma zmanjšal, ker bi o a v svrhu nabave tujih vrednot ne rabili več toliko. Tisto spoštovanje bo užival naš denar in tisto vrednost bo imel, ki mu gre a ki mu jo moramo šele dati. Tujci morajo naš denar iskati in sicer ne le pri nas, temveč tudi pri vseh inozemskih borzah, zahtevati ga bodo morali in zanj povpraševati, ker bodo hoteli slej ko prej ugodno priti do naših proizvodov, kakor jim jih bomo i m rade volje prodajali. Če polde v dosedaj smeri naprej, potem se bomo v doglednem času nahajali v železnem objemu antante in ne bomo predstavljali prav ničesar drugega kakor interesno sfero gotovih priljeljskih veselij. Avstrijska republika, ki se šimdalje temveč pogreza v popolno odvisnost in beračevstvo ima v zvezi vsemu še dosti neopaženih aktivnih točk. Za nas bo rešitev iz tujih krempjev dosti težja, če bi zagazili tako daleč. Vrednost našega denarja se mora končno dvigniti na znosno stališče in zato bo vsakdo z veseljem odbralval resolucije, ki so se v zadnjem času sklenile na anketah in shodih in ki poglavito no zahtevalo, da se

1. ničesar več ne sme izvažati za kakršnosobito tuj valuto.

2. da eksporterji dokažejo, da izvažajo za našo valuto.

3. da se strogo kaznuje vsak prestopek in vsak poskus prestopka.

4. da se po možnosti tudi uvoz potrebnih stvari plača z našim denarjem, uvoz luksurijskih stvari, v kolikor ni še prepovedan, pa naj se popolnoma zabrani ali pa naj bi se v izjemnih slučajih smel vršiti izključno proti dokazanemu plačilu z našo valuto.

Čisto ukiniti bi se uvoz takega blaga pač ne mogel in je vsekakor bolje, da pride fiskus do visoke uvozne carine, kakor da se zopet dá spretnim krmiljarjem priliko za izvrševanje njih temnega poklica. Priznamo odkrito, da bi stroge odredbe v zmluslo gorjenih resolucij zadele ob odpor pri velikem delu naših pridobitnih slojev. V mislih imamo posebno izvozno trgovino v Srbiji in Hrvatski. Vsak stan upravičeno brani svojo kožo. Za trenutno koristi posamnikov pa se ne smejo zapostavljati trajne koristi celokupnosti. Ko gre za dobrobit vse države, ko velja zatreti rastočo draginjo in vedno večjo nezadovoljnost širokih mas, tedaj se želje in pomisleki posamnih stanov ne smejo v prevelikem obsegu vpoštovati. Naš človek n. pr. gleda vsak dan, do nedavnega časa vsaj je bilo tako, na stotine ličnih novih živinskih vagonov, zaznamovanih P. S. Italija, ki hodijo v naše kraje po živino, katero si ta sosed plača s tistim denarjem, ki si ga takorekč v ta namen nalašč natiska. In z vsakim takim transportom našega blaga se seveda tečajno vrednost lire počene navzgor in naše krone navzdol. Posebno za lire se je naša trgovina doslej naravnost trgala in če polde stvar tako naprej, potem bo naš človek v kratkem podoben tistemu beraču, ki polhivno tožeh in s klobukom v roki stoji na pragu izgubljene bogate domačije! Tarnanje nam pozneje ne utegne nič več koristiti. Lire, ki si jih naš izvoznikar se da j pridobi, bo sicer Italija končno res morala sama nazaj sprejeti, prav pa ni, da zanjo žrtvujemo toliko našega blaga in našega denarja z dobro notranjo vrednostjo, ko je čisto gotovo, da bo tudi pri tej relaciji naše ljudstvo vnovič hudo prikrajšano, posredno in neposredno.

Da se to prepreči bo treba naš finančni politiki kreniti odločno v gorl označeno smer. Več svetega egoizma!

Naše dijaštvo v Pragi.

(Dopis iz Prage.)

Ze pred svetovno vojno je igrala Praga kot ognjišče vseh Slovanov bivše monarhije veliko in važno vlogo. Radi so prihajali jugoslovanski, posebno slovenski dijak i na praško univerzo, da se pripravijo za bodoči poklic, da spoznajo bratski češki narod in da utrdijo v medsebojnem spoznavanju slovensko misel. In prav jugoslovnsko dijaštvo v Pragi je bilo prvo, ki je odkrito izpovedovalo čisto jugoslovnsko misel in brez bojznosti zahtevalo uedinjenje vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev v eno državo. Praška univerza je dala Slovincem že precej buditeljev uedinjenja, ki so si pridobili med narodom kljub svoji mladosti že precejšen ugled; in dala jim bo še več.

Vpliv Prage je med vojno in posebno po nji zrastle. Vseled razmer v Rusiji je postala Praga center Slovanstva in z vedno večjim zaupanjem se upirajo oči vseh Slovanov na Hradčane — drugi slovenski Kremenj. Naravno je, da je po vojni številno jugoslovnskih dijakov v Pragi zelo naraslo.

Tudi letos se je vrnilo slovensko dijaštvo s svežimi silami in podvojenim veseljem do študija v Prago. Ze cel mesec čakajo slovenski dijak i na obljubljene študentske ki se vedno niso rešene in ki se bodo rešile baje šele začetkom prihodnjega leta. Denar, ki si ga prinesel vsak seboj gre proti koncu in s strahom gleda vsak v bodočnost. Pot slovenskega dijaka ni bila posuta nikoli z rožicami, ali tako trnjava pa menda tudi še ni bila. So slučaji, da se dijak, ki se pripravljani za izpiti, resno bavijo s

mislijo, da gredo domu. Ker ne morejo plačati takse za izpiti. Prodajajo knjige, obleke, samo da vzdrže toliko časa, da pride pomoč. Nekoliko jih je, ki ne morejo plačati stanovanja in so primorani spati na tleh v menzi. Obračajo se na Slovensko dijašsko Zadrugo, naj jim pomaga. Ker letošnja poštinska prireditvena akcija vsled smrti Nieg. Vel. kralja Petra Velikega Osvojeditelja ni mogla imeti uspeha, Zadruga nima sredstev, da bi jih podpirala. Lansko šolsko leto so bile študentske rešene že v začetku oktobra, prireditvena akcija je prinesla Zadruzi čez 80.000 K. in kljub temu so dijak i jedva izhajali. Letos ni enega in ne drugega. Slov. Dij. Zadruga je uklenila vse korake, da omogočilo svojim članom študij, a do sedaj so bili vsi poskusi skoraj popolnoma brezuspešni. Naj izve o težkem položaju slov. dijakov v Pragi vsa slovenska javnost, ki se je vedno zanažala za življenje slov. visokošolcev! Naj ona dvigne svoj glas in naj opozori merodajne faktorje na obupen položaj slov. dijaštva v Pragi.

VELIKA POŽARNA KATASTROFA V PRAGI.

— Praga, 8. novembra. (Izvir.) V Kbelih pri Pragi je velik požar uničil vojaški aerodrom. Požar je popolnoma uničil 28 zrakoplovov, 46 motorjev in pet avtomobilov. Škoda znaša 25 milijonov čsl. kron.

Telefonska in brzojavna poročila.

ZAKONODAJNI ODBOR.

Občinski volilni red za Slovenijo. — Ženska volilna pravica.

— Beograd, 7. nov. Četrtni redni sestanek zakonodajnega odbora je otvoril predsednik g. Trifunović ob 16.30. Pred prehodom na dnevni red je posl. Dulibič (Jugosl. klub) vprašal predsednika, ali je res, da se je podala demisijska kabineta. Ako se to ni zgodilo se pa v kratkem zgodi, toraj se ministrstvo nahaja v krizi, ali torej namerava gospod predsednik postopati po parlamentarnem običaju in odrediti, da se seje zakonodajnega odbora odgodi do rešitve vladne krize. Predsednik je izjavil, da mu o demisiji ni nič znanega.

Nato se je razvila razprava o obliki, v kateri naj se ukinejo posamni sklepi ministrskega sveta, ali naj se to zgodi v obliki zakona ali v kaki drugi obliki. Sklenilo se je, da se morajo radi olajšanja administracije predsedništva uredbe, ki imajo značaj zakona, ukiniti v obliki zakona, vse druge pa se lahko ukinejo tudi na poseben način.

Na dnevnem redu je bila dalje uredba o občinskem volilnem redu za Slovenijo. Poslanec dr. G. Zerkjav je podal obširno in pregledno oročilo glede prakse in izvedbe tega reda v Sloveniji. Uredba pokrajinske vlade z dne 15. maja 1920 je obsegala tudi določila glede ženske volilne pravice. S popolnitvami in izpremembami z dne 17. februarja 1921. se je ženska volilna pravica ukinila. O tem je tudi večeraj zakonodajni odbor razpravljaj. Poslanec Gosar je stavil predlog za priznanje ženske volilne pravice. Poslanec Drofenik (SKS) je predlagal, da se občinsko volilno pravico veže na dveletni rok bivanja v občini.

Za mesta, ki imajo nad 10.000 prebivalcev, se je glede razdelitve mandatov predlagal drug način računanja. Druge izpremembe so majhne in se tičejo rokov za razne pritožbe in reklamacije, ki so se v praksi izkazali kot prekratki.

Treba je tudi število občinskih odbornikov izpremeniti v liho število, ker v občinah, v katerih sta dve stranki dobili enako število odbornikov, lahko pride do fatalnih neprilik pri volitvi župana. Ta predlog se je v načelu sprejel, dočim so pri specialni razpravi nastale nekatere izpremembe.

RAZMEJITEV MED JUGOSLAVIJO IN BOLGARSKO.

— Sofija, 7. nov. Komisija za razmejitev med Jugoslavijo in Bolgarsko bo te dni odpotovala v Pariz, kjer bo skupno proučevala nekatere vprašanja, ki so y zvezi s

razmejitvijo, vendar pa niso velike važnosti. Upati je, da se bodo ta vprašanja, ki so posledica različnega pojmovanja, rešila brez težkoč, ker bi se sicer morala komisija spomladi vrniti na Bolgarsko. O tem vprašanju bo odločala veleposlaniška konferenca.

MINISTRSKI SVET.

Albansko in madžarsko vprašanje.

— Beograd, 8. nov. (Izvir.) Ministrski svet je imel snoči od 6. do 8. sejo, na kateri je razpravljaj o notranjem parlamentarnem in zunanjepolitičnem položaju. Ministrski predsednik g. Nikola Pašić je poročal o sedanjih fazi vprašanja albanskih mej. Vlada je prejela iz Pariza poročilo, da je poslaniška konferenca v načelu ugodila našim upravičenim zahtevam napram Albaniji, vendar pa položaj zahteva, da naša vlada pri poslaniški konferenci v Parizu ukrene vse potrebno, da se naše zahteve popolnoma zasigurajo.

Naša vlada je dalje prejela iz Budimpešte poročila o prvem in drugem branju detronizacijskega zakona v madžarskem parlamentu. Vlada pa še ni prejela službeno teksta zakona, niti službenega obvestila, da je zakon sprejet. Pričakuje se, da dospe poročilo tekom današnjega dneva. Ker je madžarsko vprašanje v bistvu definitivno rešeno in so podane garancije za izpolnitev trianonske pogodbe, smatra naša vlada mobilizacijo za končano. V eni prihodnjih sej bo ministrski svet odredil demobilizacijo. Demobilizacija bo najbrže odredena najpozneje v treh dneh.

Glede parlamentarnega položaja je bila na seji živahna razprava. Ministrski predsednik Pašić je poročal o formalni ostavki vlade. Kralj ima popolno zaupanje v vlado in je pričakovati, da demisijske ne sprejme, v vsakem slučaju pa poveri sestavo nove vlade g. Pašiću.

POLITIČNI POLOŽAJ.

— Beograd, 8. nov. (Izvir.) Po zaprisegi kralja se politični položaj v aktualnosti ni spremenil. Včeraj so bile na Pašićevem domu dolgotrajne konference radikalnega kluba. Razprave so bile zelo burne. Na konferenci je prišlo do ostrih konfliktov. Pojavili ste se dve struji. Prva struja, katero vodijo dr. Laza Marković in dr. Srskić (bos. radikalec), skuša na vsak način zrušiti sedanjo politično konstelacijo in povzročiti rekonstrukcijo vlade. Ta struja zahteva za radikalec finančno ministrstvo in ministrstvo notranjih del. To radikalno krilo je

Dneone vesti.

V Ljubljani, 8. novembra 1921.

— Kaj se vse govori. Sedanjí čas so kakor nalašč za razširjanje najsmiselnejših vesti in govorov. Te vesti se z vso vnetostjo razširjajo in široke mase jim tudi slepo verjamejo. V zadnjih dneh se kolportirajo z največjo vztrajnostjo vesti o nameravanem prevratu, ki ga je baje zasnoval Stjepan Radić v zvezi s Karlovim pučem na Madžarskem. Tako-le šepetajo lahkoverniki: Čim bi se posrečil Karlov poskus na Madžarskem, bi Radić takoj proglasil neodvisno hrvatsko republiko ter proklamiral sebe za predsednika. Za ta slučaj je imel v žepu pisмено zagotovilo italijanske vlade, da bo Italija takoj priznala hrvatsko republiko. Ali je nam potreba naglašati, da so vse te govorice navadne izmišljotine? Poznamo prav dobro Stjepana Radića in vemo, da je ekscentričen do skrajnosti in dostopen najrazličnejšim vplivom, vendar pa dvomimo, da bi bil mož tako aboten, da bi se spuščal v tako pustolovščino, ki vnaprej nima nobene nade na uspeh. Radić res ni smatral za resnega politika, da, včasih kaže naravnost pustolovska nagnjenja, da bi pa bil tako omejen, kakor ga slikajo gori citirane govorice, to za vendarle ni verjetno.

— Jugoslovensko - Češkoslovaško Lige ustanovni občni zbor se vrši v sredo, dne 9. t. m. ob 20. v mestni zbornici na magistratu. Na dnevnem redu so volitve odbora in sicer: predsednika, 2 podpredsednikov, 12 odbornikov, 6 namestnikov in 2 revizorjev. Novo društvo si je nadelo nalogo gojiti bratske stike med češkoslovaškim in jugoslovenskim narodom tako na kulturnem kakor na gospodarskem polju ter skrbeti za čim naštejnije zblizanje obeh bratskih narodov. Vse one, ki jim je slovenska vzajemnost ideal in ki se zavedajo velike važnosti kulturnega in političnega zblizanja in spoznavanja s Čehoslovaki in Jugoslovenci vabimo, da se udeležijo občnega zbora in vstopijo v kolo društvenikov. Nadejamo se, da ne bo nobenega narodno zavednega Slovenca, nobene rodoljubne Slovence, ki bi ne pristopila tej vevlačni organizaciji. Priglasitve sprejemajo uredništva vseh ljubljanskih listov.

— „Avtonomista“ je včeraj zasegla državna oblast. Radi tega je „Slovenec“ silno razburjen, kar je pač dokaz za to, da vežejo klerikalno glasilo gorke simpatije z „Avtonomistom“. Pretekli teden je bila zaplenjena „Naša Moč“, ki je, kakor znano, glasilo klerikalnega delavstva.

— Učiteljsko kamniškega šolskega okraja je potom čerkovnega urada podplačalo 7% inv. državnega posojila 114.400 kron, direktno pa 95.600. Skupaj 150.000 kron.

— Mestna ljudska šola na Barju — razširjena. Višji šolski svet je dovolil s tekočim šol. letom 1921/22 razširjenje doseadanje 4 razredne mestne osnovne šole na Barju, v petrazrednico.

— Nov urnik pri okrožnem sodišču v Mariboru. Projektirani urnik od 8. do 15. se je izkazal kot neizvedljiv. Za zimski čas do 31. marca so se določile sledeče uradne ure: za vložbe od 8.—13., za zemljiško knjigo od 8.—15., za ostale urade od 8. do 14. Ob praznikih od 8.—12.

— Usposobljenostni izpiti za pouk na hrvatskih ljudskih šolah se bodo vršili v drugi polovici t. m. v Opatiji. Dan se pravočasno naznani. Prošnje s potrebnimi listinami je naslovljati na okrajno šolsko sveto.

— O pokojnem Ferlančiču nam poročajo, da je bil dolgo vrsto let duša celovškega slovenstva. Bil je med ustanovitelji celovške posojilnice in njen ravnatelj. Skrbel je za slovensko časopisje ter izdal skupno s pokojnim Tomažem Schreclom, profesorjem v Celovcu, za koroško kmetijsko družbo slovensko priložnostno kmetijskega lista. Izdal je tudi slovensko knjigo o merjenju lesa. Svojo številno rodobino je vzgojil v narodnem duhu, kar je bilo na koroškem vedno težavno.

— Strogo kontrolo glede dopustov učiteljskega v Sloveniji je odredila za bodočo pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vero. Uradni zdravniki bodo morali odslej pri preiskavah obolelih učnih oseb postopati z vso strogostjo.

— Stanovanjski urad pod novim vodstvom je pričel posloovati preteklo soboto. Pred vsem je treba pregledati razne zastanke (prošnje, prizive in podobne vloge) ter zaslišati prizadete stranke. Umevno je, da čaka tu uradništvo ogromno delo, ki je bilo s prve mesece zmagovali komaj 3 vestni sposobni uradniki. Zdaj pa, ko se enkrat izčisti in napravi v uradu red, bo neizogibno potrebna stroga revizija vseh stanovanj v Ljubljani.

— Na naslov merosodnega urada. Piše se nam: Po prevratu so se pojavili v prometu neimantirani sodi, tehnične in po gostilnah tudi steklene posode brez označbe predpisane mere. Zlasti na novih posodah ni opaziti nobenega znamenja ali črte. Kupec in konsument sta na ta način brezpodoben oškodovanca, če nista pozorna. Umetna bi bila torej sedaj stroga revizija vseh posod in tehnic in kaznovanje slehernega, ki ni pravočasno poskrbel za cementiranje teh predmetov. Opozorjamo na to merosodni urad in tržne organe.

— Žrjavi in divje goši so se pričeli pretekla noč sediti in natičati.

kravaj na jug. Vikaje in v jatah leteč so v soboto v noč potovali čez naše mesto. Zima in sneg sta pred durmi. Po planinah je padlo v posredelke proti jutru nekaj snega. Temperatura se je precej znižala.

— Mleko za Ljubljano. Iz mestnega magistrata nam poročajo: Da se olajša in poceni dvovoz mleka iz bližnje okolice v Ljubljano, namerava mestna mlekarica v najkrajšem času organizirati pobiranje mleka po okoliških vaseh. Pobiranje se bo vršilo stalno pozimi in poletu in je torej kmetovalcem teh vasi stalno vnovčevanje celnega njihovega mlečnega pridelka pod najugodnejšimi pogoji zagotovljeno. Skupine vasi za posamezne vozniške bi bile približno sledeče: 1.) Hrušica, Dobrunje, Zadovr, Sostro, Zalag, Zadobrova, Hraštje, Šmartno, Tomačevo. 2.) Dovako, Dol, Beričev, Pšata, Dragonec, Podgorica, Sv. Jakob, Nadgorica, Črnuče, Ježica, Stožec. 3.) Gameljne, Šmartno, Vižmarje, St. Vid, Dravljica. 4.) Kozarje, Šufca, Dobrova, Podsmreka. Po posameznih večjih vaseh se organizirajo nabiralnice, ki bodo zbrano in preizkušeno mleko izročale voznikom. Posamni posestniki, vizirna vozniki, kakor tudi osebe — najboljše ženske — ki bi prevzele nabiranje po posameznih vaseh, naj se čimprej zlastijo v Mestni mlekarici, Vojška ulica št. 10. Delo in zaslužek bodo stalni poleti kakor pozimi.

— V Celju je v nedeljo umrl ondodni odvetnik g. Alojzij Gregorin, sodni nadsvetnik v pokouju. Zadel ga je kap. Pokojnik je bil rodom ljubljanski. Kot sodnik je služboval na Kranjskem, kot sodni svetnik pa v Celju. V Celju je bil med onimi redkimi sodniki, ki se niso bali odkriti kaznivih dejanj odločno slovensko mišljenje. Bil je član vseh undotnih narodnih društev. Svojo rodobino je vzgojil v strogem narodnem duhu. Leta 1910 je stopil v pokou in odprl svojo odvetniško pisarno. Bodi mu ohranjen blag spomin.

— Čuden samomor. Pri okrajnem sodišču v Mariboru je bil uslužben pomočnik pisar Konrad Iskra. Še mlad simpatičen mož, ki se je pripravil na izpit za definitivno službo. Bolehal je na srcu in je večkrat tožil da ne more shajati s svojo plačo ter da se boji izpita. V soboto se je javil bolnega ter izostal iz urada. Preskrbel so mu zdravnika. V nedeljo popoldne pa se je odpeljal v Ruše. Med potjo od kolodvorja proti trgu se je ustavil sredi ceste v bližini vile Tisovec, potegnil iz žepa steklenico s stropom ter izpil tekočino. Zatekel se je ob ograjo ter zaupil: Pomagajte zastrupil sem se! Nesrečnej je umrl za posledicami strupa (najbrže cijankalija). Prepeljali so ga v mrtvašnico v Rušah. Baje je poleg boleznij pri tem nenavadnem koncu igrala važna vloga tudi nesrečna ljubezen.

— Mariborska porota. Porotne razprave v zimskem zasedanju se prično 12. decembra.

— Beraška nadloga. V Ljubljani je prispela beraška nadloga uprav do vrhunca. Cele procesije si pdačajo ključke od prodajalne do prodajalne, od stojnice do stojnice, od gostilne do gostilne. In to ne samo ob petkih, ki je nekak privilegiran dan beračev, temveč tudi sicer dan na dan brez izjeme. Imamo sočutje s temi bednimi siromaki, ki trpe večinoma skrajno pomanjkanje v teh zlih časih, ko narašča draginja tako rapidno in naravnost neverjetno. Odločno pa smo proti erdi razvadi, ki se je že precej udomačila, proti razvadi, da se ob petkih in tudi sicer vsipa vsa s kmetov cel roj vnanjih beračev, ki potem preplavljajo mesto kakor koblice žitna polja. Mnogi izmed teh vnanjih beračev ima doma v ljubljanski okolici svojo koto izgovorjen, vzile temu pa hodijo v mesto beračit za svoj poboljšek. To nikakor ni prav, ker so njegovi svojci dolžni ga preživljati in oskrbovati z vsem potrebnim. Zadnji petek je prišlo med kosilom gostilniškega gosta kar 13 beračev za vrestio v dotično gostilno prosjačit. In med temi je bilo več kot polovico vnanjih ubožcev. Očitno je, da tako ne more in ne sme iti dalje. Ugleđen trgovec je izjavil, naj bi se beračenje od hiše do hiše popolnoma odpravilo, večina trgovstva da bi bilo pripravljena prispevati gotove mesečne zneske v ubožni zaklad mestnega magistrata, ki naj bi poslej izključno podpiral črnače ubožce. Vnanje občine pa naj bi skrbelo za svoje reveže. Ideja ni tak napačna. Vsekako pa bi bilo tudi temu vprašanju posvetiti večje pozornosti kot doslej!

— Tragedija na Poljanski cesti. Včeraj ob 2. uri 15 minut popoldne se je dokončal na Poljanski cesti zadnji akt tragedije, katere bistvena vsebina je sedanja velika stanovanjska kriza. Med najemnikom gostilne pri Jurju na Poljanski cesti št. 11, 57 letnim Antonom Jalenom in hišnim posostnikom, rač. nadsvetnikom pokrajinske uprave, 44 letnim g. Avguštinom Zajcem je vladalo že dolgo časa globok nesporazum zaradi stanovanja, gostilne ozir. stanarine. Včeraj ob 10 dop. je prejel Anton Jalen po pošti pismo, pisano od g. Avguština Zajca, v katerem je bila zahteva o povznavanju stanarine. To je Jalen tako razburilo, da je pismo raztrgal, vzjel iz kuhinje 10 cm dolg nož ter v gostilni čakal, kdaj se povrne g. Zajec iz urada. Ko se je po dveh popoldne vračal drugače tihi in koncilijantni računski nadsvetnik Zajec iz svotelega urada in stopil v vežo omenjene hiše, je Jalen planil z nožem nadenjen ter mu ga zasadil v desno spodnjo pljučno stran. Propal se je Zajec po drugem zasedu se sestal v stanovanje g.

Wider, kjer se je zgrudil na tla. Jalen je šel za njim in ga v strastnem efektu še večkrat rnil. Na desni pljučni strani je dobil Zajec 6 težkih ran, štiri spodaj, dve zgoraj. V kratkem času je Zajec podlegel ranam in umrl. Nadstnik Erjavce je nesrečnega Jalea aretiral. Jalen je apatično šel s stražnikom in na policiji priznal, da je izvršil grozen čin namenoma. Izroččen je bil deželnemu sodišču. Nesrečna žrtve zapuščajo mlado ženo vdovo s tremi otroci. Že tretjič oženjeni Jalen pa mlado ženo z dvema otrokoma. Grozni čin je naravno vzbudil v Ljubljani splošno senzacijo, zlasti v uradniških krogih.

— Minski kamen mu je padel na nogi. Janez Čizman, tesarski pomočnik iz Tacnja, je popravljal mlinsko kolo pri Mariji Cesenj v Tacnju. Pri vzdigovanju mlinškega kamna pa je kamen zdrčel in padel Čizmanu na nogi in mu jih zmečkal.

— Železniška nesreča. Nezvestnega, vsega okrvavljeneža so našli na progi pri Rakeku strojevodjo Berganta Antona. Ne vedo, ali se je zgodil zločin, ali je morda padel z lokomotive? Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico, kjer še sedaj leži v nezvesti.

— Nesreča. Zerklo Ivan strojevodja v Zagorju je snalil stroj. Pri tem je pa eksplodiral ventil in Zerklo je dobil nevarne mekinje po vsem životu.

— Padece. Becele Franc voj. vpo-klicanec je padel s škarpe v Ljubljani na Poljanskem nasipu. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v garn. bolnico. Preglednika je pogledal v kozarec.

— Tatvine koles. Antonu Petroviču, slugi Slovenske banke v Ljubljani je bilo dne 4. t. m. ob 12. uri 50 min. iz dvorišča bančnega posloja ukraden kolo znamke »Styrac« vredno 1000 kron. — Alojzij Podmilšak je 40 let star, rjav polti in izpitnega obraza, je izjavil moško kolo vredno 2000 kron.

Turistika in sport.

— Velika veselica kolesarske Ilirije se vrši na Martinovo nedeljo v Narodnem domu. Vrtilm dirkačem, ki so vse leto vneto delovali za razvoj našega sporta se razdelo nagrade. Poskrbeli so za najboljšo zabavo in za ples, tako da bo vsakdo prišel na svoj račun. Sodelujejo znani prvotniki celotni orkester Sokola I pod osebnim vodstvom g. Pahorja. Priidite vsi, ki si hočete privriniti priročni, smeha in zabave polni večer.

Društvene vesti.

— Širša seja gospodarskega odseka »Ljubljanskega Školac« se vrši v četrtek 10. t. m. ob 20. v Narodnem domu.

— Kolo jugoslovenskih sester prost za naslove revnih čitalnic v Sloveniji. Seja redna v četrtek ob 5. popoldne v društveni sobi.

— Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 9. novembra 1920 ob 20. uri v mali dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije. Sv. Petra cesta št. 12, pritično, desno.

Borze.

— Beograd, 8. nov. (Izv.) V zadnjem času so borze zaznamovale rapidni padec dinarja, in je včeraj na beogradski borzi dosegel padec najvišje točke, ker je češkoslovaška krona za dva dinarja pri 100 višja, in je v izvenobornem prometu notiral frank 100 : 700, 1 dolar 80 do 90 dinarjev. Zastopnik finančnega ministra dr. Krizman je z ozirrom na ta padec sklical konferenco vplivnih beogradskih trgovcev. Trgovci so predlagali, da se zabrani arbitražna za Dunaj. Dalje je minister dr. Krizman predlagal zabranitev arbitraže in uvedbo trgovskega monopola na valute in devize.

— Zagreb, 8. novembra (Izv.) Devize: Pariz 27.50—27.65, Švica 70.—, London 1440—1450, Berlin 134—138, Dunaj 6.40—6.50, Praga 393—395, Italija 16—16.30, Budapešta 36.50—37.—, Valute: dolarji 379—382, lire 15.90, marke 140.— Zaznamovati je padec valute.

— Beograd, 7. nov. (Izv.) Valute: dolarji 95, marke 41, leji 51, levi 47.— Devize: Praga 102 (šal. krona za 2 nad din.), Dunaj 51, Berlin 40, Milan 412, Budimpešta 9.50.— Na borzi vlada velika panika. Tendenco: zaprtje borze.

— Curih, 7. oktobra. Zagreb 1.40, Praga 5.60, Milan 22.70, Pariz 39.349, London 211.59.

— Trst, 7. oktobra London 93.—, Zagreb 5.70, Berlin 8.65 Pariz 175.—, Curih 440.—, New York 23.30.

— Dunaj, 7. oktobra. Pariz 430.—, Zagreb 1.110.—, London 23.100.—, Curih 15.90.—, Praga 6.200.—, Milan 250.

Poizvedbe.

— Našla se je kosa na Tržaški cesti. Dobi se pri Virantu, Vegova 8/I.

— Zgubljena je bila včeraj okoli poldneva na poti iz Thalerjeve garaže na Tržaški cesti do franciskanskega mostu črna listnica z 4000 kronami, polžnicami in drugo. Pošten najditelj naj jo odda v upravnistvo našega lista.

— Posamezno sivo rokočico z kuhinjo podložno, markirano na gumbi »Meyers Macek« je zgubil tuje. Najditelj se prosi, da naj izroči portirju Hotel Union proti nagradi.

Na novejša poročila.

Približanje Poljske mali antanti.

Prvi dogovor med Češkoslovaško in Poljsko.

— Praga, 8. nov. Kakor poroča »Pondelnik«, vsebuje včeraj podpisani češkoslovaško-poljski dogovor določbo, po kateri si obe državi v stvarih, v katerih ena izmed njih ni neposredno interesirana, jamči ta za medsebojno nevtralnost, do čim se bosta v vprašanjih, ki se tičejo obeh republik, medsebojno podpirali. Dogovor ni naperjen za per Rusijo in ne vsebuje nikakih teritorialnih izjem. Češkoslovaška ne prevzema jamstva za vzhodne meje Poljske. Zavezuje se, da se ne bo vmešavala v vzhodno-poljski problem.

MINISTER SKIRMUNT ODPOTOVAL IZ PRAGE. POLITIČNI POMEN POGODBE.

— Praga, 8. novembra (Izv.) Poljski zunanji minister je včeraj zapustil Prago. Njegova politična misija je bila podpis češkoslovaško-poljske pogodbe o medsebojni nevtralnosti. V slučaju, da je kakor poročeni držav zapletena v vojno, izjavlja vsaka druga svojo popolno nevtralnost. Gre tu za vojno proti Nemčiji, odnosno za kak obožoren konflikt proti Rusiji. Obe državi izjavljata svoj desinterese in sicer Češkoslovaška glede zapadne Galicije, Poljska glede Slovaške. V slučaju konflikta, ima vsaka država pravico apelirati na Zvezo narodov.

— Praga, 8. novembra. (Izv.) V nedeljo zvečer je priredil dr. Beneš na čast dr. Skirmunt dinc. Tem povodom je dr. Beneš dejal: »Oba naroda sta med vojno instinktivno razumela, da imajo samostojnost in svobodo drugega naroda samostojnost in svobodo drugega. Sedanjí politični dogovor pomenja komunevneljavno zblizanje obeh držav in jamči, da med nami ne bo nobenih konfliktov več in da se v bodočnosti vse težkote rešijo v zmislu iskrenega prijateljstva in sodelovanja. Poljski minister Skirmunt je odgovoril: »Obe državi, ki sta stopili v novo dobo, temeljita na istih podlagah, namreč na mirovnih pogodbah, imata iste interese vzdržati evropski mir in ga okreniti. Važnost stvari in skupni interesi približujeta dva naroda isteja plemena.«

FORMALNA DEMISIJA PAŠIČEVEGA KABINETA.

— Zagreb, 8. novembra. (Izv.) Današnji listi, med drugimi »Novosti«, javljajo iz Beograda: Danes (7. t. m.) okoli 16. je bil ministrski predsednik g. Nikola Pašić sprejet v avdienci od Njeg. Veličanstva kralja, da mu poda demisijsko vlado. Njeg. Veličanstvo kralji ni sprejel demisije. Dal je javljajo listi, da je ministrski predsednik na ministrski seji ob 18. poročal o zavrnjenem predlogu demisije in da je Njeg. Veličanstvo kralj izrazil popolno zaupanje sedanjí vladi.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.) Kolikor je znano iz uradnih komunikacij o snočni seji ministrskega sveta, Pašić se ni podal formalne demisije kabineta. Ta demisija bo podana danes. Ogotovo pa je, da kralj popolnoma zaupa sedanjí koalicijski vladi.

MONOPOLIZACIJA TRGOVINE Z VALUTAMI.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.) Namestnik finančnega ministarstva dr. Krizman je sklenil, da predloži ministrskemu svetu naredbo o centralizaciji prometa z devizami in valutami. Centralizacija bi bila izvršena in izročena Narodni banki. Na ta način bi bile dane zadostne garancije, da se trgovina z devizami in valutami vrši samo za nujna in potrebna plačila v inozemstvo za naš vvoz. Na ta način bi se preprečila arbitražna in nadaljna špekulacija z valutami.

VPRAŠANJE ODSKODNINE MOBILIZACIJSKIH STROŠKOV.

— Beograd, 8. nov. (Izv.) Na snočni seji ministrskega sveta je predsednik g. Nikola Pašić poročal o vprašanju odškodnine glede mobilizacijskih stroškov od strani Mađarske. Iz Pariza so došla poročila, da velika antanta v načelu priznava upravičenost odškodnine mali antanti za mobilizacijske stroške.

MIRIDITI PROGLASILI REPU-BLIKO.

— Beograd, 8. novembra (Izv.) Po vestih iz Prizrena, vodi glavni vodja Miriditov Marko Gjonja še vedno ljute borbe s tiransko vlado. V bojih z Miriditi je bil težko ranjen glavni poveljnik tiranskih čet Ismajl Cur. Da ne bi prišel živ v roke Miriditom, se je sam umrtil. Miriditi so proglasili severno Albanijo za samostojno republiko, za predsednika so izvolili voditelja Marko Gjonja. Tiranska vlada prosi Italijo za pomoč in diplomatsko intervencijo proti Miriditom.

RIMSKI PAPEŽ JE PODPIRAL HABSBURŽANE.

— Budimpešta, 8. nov. (Izv.) V antantnih krogih so pričrčali, da je papežev nuncij podpiral at-cijo Habsburžanov. Nuncij je Habsburžanu zagotavljal in to ponovno, da vživa stalno podporo rimskega papeža.

KAREL IN CITA V GIBALTARJU.

— Beograd, 8. novembra. (Izv.) Iz Pariza je ministrskemu svetu došlo poročilo, da je angleška križarka »Cardiff« prispela s Karlom Habsburgom in Cito v bližino Gibraltarja.

— d Bukaresta, 6. novembra. Razkralj Karl in razkraljica Zita sta dospela s posebnim vlakom ob 9. zjutraj v Galac, kjer sta ju sprejela general Rujinski in pristanišni poveljnik. Kraljeva dvojica je odšla na krov parnika »Princessa Marija« ki je kmalu odpel v Sulino. Tamkaj bodo vkrcali dvojico na angleški torpedni rušilec »Cardiff«, ki ju bo peljal v Carigrad.

— d Pariz, 6. novembra. Po vesti iz Funchala (Madeira) so tamkaj že doleteli stanovanje za razkralja Karla in razkraljico Zito.

Krstna Slava.

Nitko nema, što Srbini imade: Srbini ima svetilja Savu, Srbini ima svojega Krstna Slavu.

Ponosni so Srbi na krstno slavo. Noben drug narod je nima. Krstna slava ali krstno ime pa je del srbske narodne duše, srbske historije in temelj srbskega razvoja. Ničesar sveteljšega ne pozna Srb, nič ga močnejše ne veže z narodom in domovino, nič ga ne uedinja silneje v eno samo veliko obitelji, nego krstna slava ali krstno ime.

A Slovenci, ki smo po krvi in duši bratje Srbom, večinoma niti ne vemo, kaj je krstna slava. Profesor Stjepan Roca v Splitu je pravkar izdal svoje predavanje o krstni slavi v tisku. Zanimivo predavanje; zato naj ga podam v čim krajši obliki!

Niti Božič, niti Velika noč, niti ostali prazniki niso Srbom tako veliki in slovesni, kakor krstno ime.

Krstno ime jim je svetilo v časih srbskega narodnega in državnega slija za vladanja močnih in modrih Nemaničev. Krstno ime ali slava jih je krepila in bodrila v dneh robstva in turškega paševanja. Ono kadilo, ki je gorelo pred ikono (sliko) krstnega imena, oni plamenček, ki je brlel v najbolj pozabljeni planinski, iz vej spleteni kočijahajdukov, on je s svojo mistično in nepopeljivo čarobnostjo očarjal in odgojil vese srpski narod. Pa zato tudi po pravici pesnik trdi, da so kadilo, gusle in majka spasil in začuvala srpski narod.

V srpskem narodu živi vera, da kdor krstno ime praznuje ali slavi, mu tudi pomaga. Narod veruje, da prihaja na dan praznika ali slave v njegovo hišo sam sveti Jovan, sveti Nikola, sveti Juri, zaščitnik njegovega doma. Veruje, da ga krstno ime varuje vseh nezdov, da mu čuva kožo, pleme, polje in živino. A tudi narodnost in vero! Največja in najstrašnejša je kletev: »Naj se ti utrne krstna sveča!« — »Naj ti ne gori krstna sveča!« Ker to pomenja: naj ti propade hiša in ognjišče, naj ti ostane žena brez poroda, naj ti pogine tvoj zaroč!

Zato praznuje Srbini z največjo svetostjo in zanosom svoje krstno ime. Praznuje ga najbogatejši in najsiromakejši, najvišji inteligent, minister *) in najskromnejši delavec, praznujeta ga enako dvor in kočica. Praznujejo ga doma, na potovanju, v tujini, na vojni in v miru, v radosti in tugi.

Kjer je Srbini, tam je Krstna slava. Tudi srpski izseljenci v Ameriki in v Avstraliji prižigajo sveče pred ikonomi krstnega imena, povabljajo prijatelje in znance ter se vselej največjega plemenskega praznika. Tega dne je vsakdo duševno spojen s svojo hišo, s svojo zadrugo, z vsem sorodstvom in plemenom, ker ve, da so kakor on vsi istočasno vžgali svečo pred istim svetnikom.

Krstna slava je torej ona vez, ki zedinja vse pleme v eno čustvo, v eno čisto narodno in versko oduševljenje. Tega dne si nabavijo vsi sorodniki po vsem svetu jedi in pijače, povabijo prijatelje in v vseh hišah zavladajo molitvi veselje in razgovor. Čuje se petje, čuje se tudi gusle in pokalo puške majhne in velike. To ni zabava, to ni šala, nego se slavi na večji praznik! In vrata so na stežaj odprta vsakomur, siromakom in celo sovražnikom. Dan krstnega imena je dan ljubezni, odpuščanja in miru, praznik enakosti in bratstva.

Od davnih davnin slavi Srbini krstno slavo. Zgodovina prča, da so imeli Srbi svoje patrone, še predno so prešli na krščanstvo. Že stari Rimljani so imeli svoje hišne zaščitnike (lare, penate), svoje bogove, ki so imeli zanje po hišah žrtvenike. Srpsko krstno ime pa izvira iz dobe prehoda iz paganstva na krščanstvo. In na kateri dan se je kakšno pleme ali kakšna rodobina dala krstiti, svetnika istega dne si je vzelo za svojega varuha. Ako torej slavi pleme sv. Nikole, je to znak, da so prvi dedi tega plemena prešli na krščanstvo na dan sv. Nikole. Od tistihlavi slavi dotično pleme, ki se je kdovekako razveljalo in razsejalo po vseh srbskih, slovanskih in tujih pokrajinah, krstno ime sv. Nikole. On je zaščitnik, čuvaj, branitelj in prijatelj dotičnega plemena. Vsaka obitelj ima tudi krasekono ikono sv. Nikole, pred katero prižigajo na praznik sveče in svetilke.

*) Citaj Vlad. Gjorgjevića roman »Golgota«!

(Konec priloge!)

Moblovano sobo
z dvema posteljama, na željo tudi s
hrano, **oddam** kakemu samskemu go-

Stavbišče

za eno ali dve vili (hiši) se takoj kupi.
Ponudbe na Ivana Frelaha, Vr-
hovcova ul. 9. 8006

Mošta

prvoznega, 15 hl, prav dobrega jabot-
nika 15 hl, in dvovprežna dobro
ohranjena goveda kočila broma se
preda. Ponudbe na graščino Boštanj,
p. Radna. 7996

„Diamalt“

Pozor, pekari! „Diamalt“ tvornice
Hauser & Sobotka, Dunaj-Stadlau v
predprodaji kakovosti se dobi zopet
pri glavnem zastopstvu za Jugoslavijo
Edvard Dufanec, Zagreb. Skladišče
Strossmayerova ulica 10. 7269

Sprejmo se takoj opretnega
in izvežbanega

pomočnika

ki je popolnoma vešč stolarskih del za
criproste in tudi boljše vrste stolov.
Josip Vadnu, kolar v Postojni.
8030

Konjske odeje

in fine volnene odeje v največji
izbiri po tovarniških cenah pri
M. Bauer, Zagreb
Ilica 39.

Tekstilno blago na debelo. Odeje
za zorce pošiljam brzovozno na
ogled. 6616
Samo za preprodajalce.

**Kapin SES
pisemske znamke**

vseh izdaj. F. Pirchan, Ma-
riber, Gregorčičeva 16. 8032

Stavbeni prostor

za industrijsko podjetje, 2000
do 3000 m² v Ljubljani ozir. na periferiji
mesta, se išče. Ponudbe pod „Indu-
strija“ na An. zav. Drago Beseljak &
drug, Ljubljana, Sodna ulica 5. 8018

ZELEZNISKE PRAGOVE,

bukove in hrastove kupi v vsaki množini uvozna tvrdica Janko
Laurič, Strasbourg, France, rue Charles Appell, 1.
Natančne ponudbe franko Špišlet Območje transka bančna garancija.
Ponudite tudi druge izvozne predmete. 7963

Stroje za žage

Estorer — Altötting
dobavlja brzo po najnižjih tovarniških cenah

„ALAT“ d. d. Zagreb, Galjeva ulica 59.

Lokomobile

Assmann & Stocker, Cannstatt
dobavlja brzo po najnižjih tovarniških cenah

„ALAT“ d. d. Zagreb, Galjeva ulica 59.

Kakršen gospod, tak sluga.

Velezanimiva burka iz vojaškega življenja.
Vprizarja se z velikim uspehom na številnih odrih.

Cena K 9.

Dobi se v Narodni knjigarni v Ljubljani, Prešernova ul. št. 7.

Trgovski pomočnik

za modno trgovino v Ljubljani se išče. Ponudbe na uprav. Slov.
Naroda pod „Nastop takoj/8008“. 8008

Suhu šljivu**Pekmez u buradima****Rakiju, komovicu i šljivovicu**

nudja u svakoj količini i umjerene cijene

TURNUS d. d. za promet robom, Brod na Savi.

Brzjavlj: Bankario.

Telefon br. 151 i 79.

Stev. 12.243—21.

8033

Razglas.

V smislu odloka Direkcije plena v Beogradu od 22. oktobra
1921, Br. 18569

**se preda na ofertalni licitaciji
ca 430 ton bakrenega kamna**

(Kupferstein) z vsebino 21 % čistega bakra, ležečega pri Državni
cinkarni v Celju, dne 22. novembra 1921.

Ofertalne ponudbe, ki morajo biti v zatvorjenem kuvertu
pod pečatom, opremljene z 20 dinarskim kolekom, bo sprejemal
podpisani urad imenovanega dne do 11. ure dopoldne v pisarni
Ravnateljstva državne cinkarne. O ostalih dražbenih pogojih se
interesenti lahko informirajo pri okrajnem glavarstvu v Celju,
soba št. 7 med uradnimi urami. 8033

**Večja banka išče
poduradnika
za registraturo.**

Ponudbe pod „Poduradnik/e010“ na upravništvo Slovenskega
Naroda. 8010

+

Društvo državnih računskih uradnikov za
Slovenijo v Ljubljani javlja tužno in pretresljivo vest, da
je njegov mnogozaslужni, izredno marljivi predsednik in vsem
najdražji tovariš, blagorodni gospod

Avguštin Zajc

vladni računski nadsvetnik

zadet po morilčevi roki, dne 7. t. m. nenadno preminul.
Pogreba, ki se bo vršil v sredo, dne 9. t. m. ob 3. popol-
dne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu, naj se gg. tovariši po mož-
nosti udeležijo

Ljubljana, dne 8. novembra 1921.

8041

+

Naš najdražji tovariš in predstojnik, preblago-
rodni gospod

Avguštin Zajc

višji računski svetnik

je v ponedeljek popoldne nenadoma preminul.
Vzor-možu ohranimo časten spomin.
Njegovi blagi duši večni mir in pokoj!

LJUBLJANA, dne 8. novembra 1921.

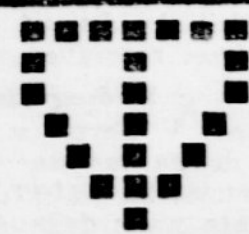
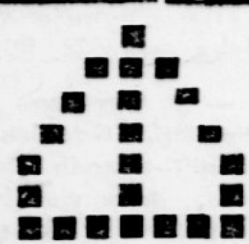
Osobje knjigovodstva pokrajinske uprave.

Tovarna usnja Aleksa Pod-
vinca v Radečah išče za ta-
kojšanji nastop:

korespondenta

(korespondentkinjo)

za slovenski in nemški jezik po-
polnoma vešča v strojepisju in
stenografiji z večletno prakso.
Ozira se le na take kateri imajo
večletno prakso in se izkažejo
kot prvostni. Ponudbe naj se
pošljejo na Tovarno usnja
Aleksa Podvinca, Radeče pri
Zidanem mostu. 8034

**Vizitke, kuverte in pisemski
papir s firmo kakor usako-
:: vrstne druge tiskovine ::**

izvaja točno

„Narodna tiskarna“.

Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna“.

Brez posebne obvestila.

+

Potrli neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in
znancem, da je naš iskreno ljubljani soprog, oče, brat in stric, gospod

Avguštin Zajc

računski nadsvetnik, hišni posestnik itd.

danes ob dveh popoldne izdihnil nenadoma svojo blago dušo.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v sredo, dne 9. novembra ob 3.
popoldne iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Nepozabnega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Ljubljana, dne 7. novembra 1921.

Millen Zajc, soproga; — Majda, Jozica, Marjanček, otroci; — Aloj-
zija Zajc, sestra; — Albin Zajc, računski svetnik, brat; — Andrej in
Lucija Odiassek, tast in tašča.

Potrjim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem
tužno vest, da je Vsemogočni poklical k Sebi našega ljubega soproga,
očeta, starega očeta, gospoda

Alojzija Gregorina

višj. dež. sod. svetnika v p. in odvetnika

v nedeljo, dne 5. novembra t. l.

Maše zadušnice se bodo služile v Celju in Ptuj.

V Celju, dne 6. novembra 1921.

Rodbini Gregorin in dr. Fermevc.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA**Podružnice:**

Split, Trst, Sarajevo,
Gorica, Celje, Mari-
bor, Ptuj, Brežice.

LJUBLJANA - STRITARJEVA ULICA 2.

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Prodaja srečke razredne loterije.

Telef. števil. 261 in 413.

Brzjavni naslov: „Banka“, Ljubljana.

Delniška glavica
K 50,000.000.

Rezervni zakladi
K 45,000.000